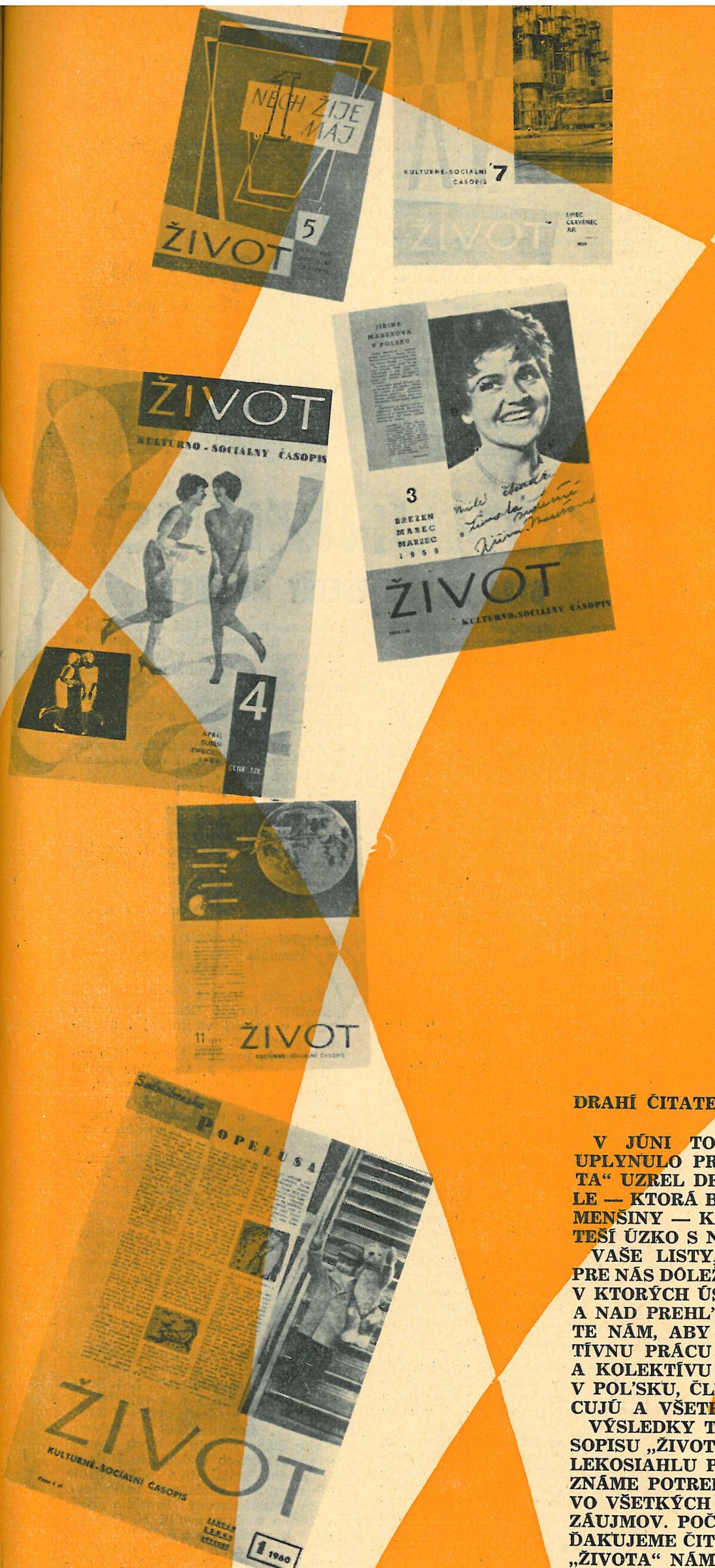

ŽIVOT

Nr 6

KULTURNÉ - SOCIÁLNÍ ČASOPIS

ČERVEN
JÚN
CZERWIEC
1960

DRAHÍ ČITATELIA A PRIATELIA!

V JÚNI TOHOTO ROKU BUDEMOSPOLOU OSĽAVOVAŤ MALÉ VÝROČIE.. UPLYNULO PRÁVE DVA ROKY OD TOHO ČASU KEĎ PRVÝ VÝTLAČOK „ŽIVOTA“ UZREL DENNÉ SVETLO A DOSTAL SA DO VAŠICH RÚK. OD TEJTO CHVÍLE — KTORÁ BOLA DÔLEŽITOU UDALOSŤOU V ŽIVOTE ČESKEJ A SLOVENSKEJ MENŠINY — KAŽDÝ MESIAC DOSTÁVATE ČASOPIS „ŽIVOT“ A ČO NÁS ZVLÄŠŤ TEŠÍ ÚZKO S NAMI SPOLUPRACUJETE PRI JEHO REDAGOVANÍ.

VAŠE LISTY, POZNÁMKY A RADY, KTORÉ SA V NICH NACHÁDZAJÚ, SÚ PRE NÁS DÔLEŽITÝMI UKAZOVATEĽMI, SÚ PRE NÁS OKIENKOM DO OBLASTI, V KTORÝCH ÚSPEŠNE PRACUJETE NA POLI KULTÚRNO-OSVETOVEJ ČINNOSTI A NAD PREHL'BNÍM POL'SKO-ČESKOSLOVENSKÉHO PRIATEĽSTVA. DOVOL'TE NÁM, ABY SME MOHLI TOUTO CESTOU SRDEČNE PODAKOVAT ZA AKTÍVNU PRÁCU A NÁMAHU NAŠIM KORESPONDENTOM, SPOLUPRACOVNÍKOM A KOLEKTÍVU KULTÚRNO-SOCIÁLNEJ SPOLOČNOSTI ČECHOV A SLOVÁKOV V POLSKU, ČLENOM SPOLOČNOSTI, INŠTITÚCIÁM, KTORÉ S NAMI SPOLUPRACUJÚ A VŠETKÝM ČITATEĽOM ČASOPISU „ŽIVOT“.

VÝSLEDKY TROJROČNEJ PRÁCE SPOLOČNOSTI A DVOJROČNÁ ČINNOSŤ ČASOPISU „ŽIVOT“ ZAVÁZUJÚ K ĎALŠÍM SNAHÁM. MÁME PREDSA VŠETKO, ĎALEKOSIAHĽU POMOC STRANY A VLÁDNÝCH ORGÁNOV, SKÚSENOSŤ A POZNÁME POTREBY OBYVATEĽOV. OSTA TNÉ ZÁVISÍ OD NÁS SAMÝCH. PRETO VO VŠETKÝCH OTÁZKACH NAŠ ČASOPIS BUDÉ VŽDY SLUHOM VEREJNÝCH ZÁUJMOV. POČÍTAME S VAMI VŠETKÝMI A PRI TEJTO PRÍLEŽITOSTI SRDEČNE ĎAKUJEME ČITATEĽOM A PRIATEĽOM, KTORÍ U PRÍLEŽITOSTI II. VÝROČIA „ŽIVOTA“ NÁM ZASLALI BLAHOPRIANIA.

REDAKCIA „ŽIVOT“

ŽIVOTA

cena 1 zł

ZSRR CZEKAŁ NA AKT DOBREJ WOLI

PARYŻ. (PAP). 16 MAJA O GODZ. 12 CZASU WARSZAWSKIEGO W PALACU ELIZEJSKIM ODBYŁO SIĘ WSTĘPNE SPOTKANIE PRZEWODNICZACEGO RADY MINISTRÓW ZSRR, N. S. CHRUSZCZOWA, PREZYDENTA FRANCJI CH. DE GAULLE'A, PREMIERA W. BRYTANII H. MACMILLANA I PREZYDENTA USA D. EISENHOWERA. SPOTKANIU, KTÓRE TRWAŁO TRZY GODZINY, PRZEWODNICZYŁ PREZYDENT DE GAULLE.

NA WSTĘPIE PRZEWODNICZĄCY RADY MINISTRÓW ZSRR, NIKITA CHRUSZCZOW, ZŁOŻYŁ NASTĘPUJĄCE OŚWIADCZENIE.

Panie Prezydencie de Gaulle!
Panie Premierze Macmillan!
Panie Prezydencie Eisenhower!

Pozwólcie złożyć sobie następujące oświadczenie.

Jak wiadomo, ostatnio amerykańskie lotnictwo wojskowe dopuściło się prowokacyjnego aktu w stosunku do Związku Radzieckiego.

Akt ten wyraził się w tym, że 1 maja br. wojskowy samolot wywiadowczy USA wtargnął w granice Związku Radzieckiego wykonując określone zadanie szpiegowskie w celu zdobycia informacji o wojskowych i przemysłowych obiektach na terytorium ZSRR. Kiedy ujawniony został agresywny cel lotu, samolot został zestrzelony przez oddział radzieckich wojsk rakietowych. Niestry, nie jest to odosobniony wypadek agresywnej i szpiegowskiej działalności lotnictwa wojskowego USA w stosunku do Związku Radzieckiego.

Oczywiście rząd radziecki zmuszył takie postępowanie i podkreślił jego perfidny charakter, nie dając się pogodzić z elementarnymi wymogami utrzymywania normalnych stosunków między państwami w okresie pokoju, nie mówiąc już o tym, że jest ono jaskrawo sprzeczne z zadaniem złagodzenia napięcia w stosunkach międzynarodowych i stworzenia koniecznych warunków dla owocej pracy konferencji na najwyższym szczeblu. Było to podkreślone zarówno w moich wystąpieniach na sesji Rady Najwyższej ZSRR, jak i w specjalnej nocy protestacyjnej wystosowanej do rządu USA.

Z poczatku Departament Stanu USA wystąpił z absurdalną wersją, jakoby amerykański samolot naruszył granice ZSRR przypadkowo i nie miał sobie powierzonych żadnych zadań szpiegowskich i dywersyjnych. Kiedy nieodparte fakty dowiodły wyraźnej kłamstwości tej wersji, Departament Stanu USA w dniu 7 maja a następnie sekretarz stanu USA w dniu 9 maja, oświadczyli w imieniu rządu USA, że lotnictwo amerykańskie narusza granice Związku Radzieckiego w celach wywiadu wojskowego, zgodnie z programem zatwierdzonym przez rząd USA i przez prezydenta. W dwa dni później sam prezydent Eisenhower potwierdził, że dokonywanie przez amerykańskie samoloty przelotów na terytorium Związku Radzieckiego stanowiło i stanowi ustaloną z premedytacją politykę USA.

To samo oświadczył rząd USA także w nocy do rządu radzieckiego z 12 maja br. Tym samym rząd USA brutalnie depęce poważnie uznanego normy prawa międzynarodowego i szczytne zasady Karty NZ, pod którą znajduje się podpis również Stanów Zjednoczonych.

Rząd radziecki i cały naród radziecki przyjęły te oświadczenia czotowych mężów stanu USA z oburzeniem, podobnie jak i każdy uczciwy człowiek na całym świecie, któremu drogie są losy pokoju.

Obecnie, gdy szefowie rządów czterech mocarstw przybyli do Paryża dla wzięcia udziału w konferencji, powstaje pytanie: Jak można prowadzić owoce rokowania i dyskutować stojące przed konferencją zagadnienia, skoro rząd USA i osobiste prezydent nie tylko nie potępił prowokacyjnego aktu w postaci wtargnięcia amerykańskiego samolotu wojskowego do obszaru powietrznego ZSRR, lecz wręcz przeciwtem, oświadczyli, że podobne akty pozostają i nadal polityką państwową USA wobec Związku Radzieckiego?

Jakże można zawierać porozumienia w tych czy innych kwestiach wymagających rozwiązania w celu złagodzenia napięcia międzynarodowego i usunięcia podejrzliwości oraz nieufności między państwami, skoro rząd jednego z wielkich mocarstw oświadczył wprost, że polityką jego jest wdzieranie się w granice innego wielkiego mocarstwa w szpiegowskich i dywersyjnych celach, a wiec potęgowanie napięcia w stosunkach między państwami?

Rzeczą jasna, że głoszenie takiej polityki, która może być prowadzona jedynie w warunkach, gdy państwa znajdują się w stanie wojny, już z góry skazuje konferencję na szczytce na całkowite fiasco.

My, oczywiście, przyjmujemy do wiadomości proklamowanie przez rząd USA takiej polityki i oświadczamy, że w razie powtórzenia się wypadków wtargnięcia samolotów amerykańskich do obszaru powietrznego ZSRR będziemy takie samoloty strącali.

Rząd ZSRR oświadcza ponownie, że wobec tych państw, które udostępniają swoje terytorium pod amerykańskie bazy wojskowe, udziela pomocy w dokonywaniu agresywnych aktów wobec ZSRR — zostaną podjęte również odpowiednie kroki, aż do uderzenia w te bazy.

W związku z tym nie sposób pominąć oświadczenia prezydenta Eisenhowera, iż wobec groźby zawarcia traktatu pokojowego z NRD, nie może on wznieść udziału w konferencji na szczytce, aczkolwiek to, co określił on jako groźbę, było jedynie oświadczeniem rządu radzieckiego o niezłożonym postanowieniu położenia kresu pozostałościom wojny w

Związek Radziecki ze swojej strony nie będzie osiągał wysiłków, mających na celu osiągnięcie porozumienia. Sądzę, że opinia publiczna właściwie zrozumie nasze stanowisko, zrozumie, że pozbawiono nas możliwości uczestniczenia w tych rozmowach.

Niemniej jednak święcie wierzymy w konieczność pokojowego współistnienia, ponieważ strata wiary w pokojowe współistnienie byłaby równoznaczna ze skazaniem ludzkości na wojnę, oznaczącej pogodzenie się z nieuchronnością wojen, a w obecnych warunkach wiadomo, jakie nieszczęścia przyniosiąby wojna wszystkim narodom świata.

Pragnę zwrócić się do narodu amerykańskiego. Byłem w USA, spotykałem się tam z przedstawicielami różnych warstw społeczeństwa amerykańskiego i jestem głęboko przekonany, że cały naród amerykański nie chce wojny. Wyjatek stanowi tylko niewielka, rozpasana grupa przedstawicieli Pentagonu i popie-

KOMUNIZMUS

DÁVA L'UĐOM VŠETKY MOŽNOSTI

Miliónom sovietských pracujúcich sa zvyšuje plat zrušením dane.

Najvyšší soviét sa rozhodol zastať po etapách vyberanie daní zo mzdy robotníkov a zamestnancov a daní od slobodných osôb, osamelých občanov a občanov s malopôčetnou rodinou.

Od 1. októbra 1960 do 1. októbra 1962 prestanú tieto dane platit pracujúci, ktorých mzda robí 500—700 rublov mesačne.

V čase od 1. októbra 1960 do 1. októbra 1964 sa tieto dane znížia priemerne o 40 percent robotníkom a zamestnancom, ktorí majú mesačný príjem do 1000 rublov.

Od 1. októbra 1965 sa plne ruší dane všetkým robotníkom a zamestnancom SSRR, ktorých mzda nepresahuje 1.000 rublov za mesiac.

Pre robotníkov a zamestnancov, ktorých mesačná mzda je 1000 až 2000 rublov, sa vymeriavanie dane zo mzdy zastavuje a ich čistý plat podľa mzdových základov a funkčných prídatkov sa zvyšuje o 10—79% sumy, ktorú z týchto príjmov platiak ako dan.

Súčasne sa mzdové základy a funkčné prídatky týchto robotníkov a zamestnancov znížujú o ostatnú časť dane, vypočítavaných z týchto príjmov.

Od robotníkov a zamestnancov, pre ktorých stanovili mzdové základy a funkčné prídatky presahujúce 2000 rublov mesačne sa vymeriavanie dane zo mzdy zastavuje príčom tieto príjmy sa znížujú o celkovú sumu dane, ktorá z nich bola vytrávaná.

Vymeriavanie dane slobodným, osamelým občanom a občanom s malopôčetnými rodinami sa od 1. októbra 1965 zastavuje plne u všetkých robotníkov a zamestnancov.

Skrátenie pracovného dňa

Najvyšší soviét SSSR prijal zákon o dovršení prechodu všetkých robotníkov a zamestnancov na sedem a šestodenný pracovný deň v roku 1960.

Najvyšší soviét SSSR zdôrazňuje, že úspechy v rozvoji národného hospodárstva SSSR a zvyšovanie produktivity práce zabezpečujú možnosť ďalšieho postupného skracovania pracovného času a pracovného týždňa.

Uznesenia XXI. sjazdu KSSS ukladajú uskutočniť v roku 1962 prechod robotníkov a zamestnancov na 40-hodinový pracovný týždeň a od roku 1964 začať postupne zavádzaf 30 až 35-hodinový pracovný týždeň. Pracovný deň sa skráti bez zníženia miezd.

Zvýšené tempo výroby spotrebného tovaru — Nová mena v SSSR — hodnota rubla desaťnásobne väčšia.

V dôsledku prenikavého rastu hospodárstva a peňažného obratu vznikla totiž nutnosť upevniť peňažnú jednotku a ešte zvýšiť jej kúpnu silu zmenou cenového meradla.

Zároveň s vydaním nových penází, hovorí sa v uznesení, v prí-

slušnom pomere 10:1 prepočítajú všetky maloobchodné nákupné a veľkoobchodné ceny nájomné, sadzby na všetky komunálne, dopravné a iné služby.

Rovnakým pomerom prepočítajú mzdy, penzie, podpory a ostatné druhy miezd a platov obyvateľstva. Uskutočnením tohto opatrenia nevzniknú žiadne straty ani obyvateľstvu ani štátu.

Začiatkom roku 1961 sa desaťkrát zvýší kúpna sila peňažnej hodnoty. Tiež sa zvýší zlatý obsah rubla a jeho kurz k cudzim valutám.

V súvislosti s tým od 1. januára 1961 dajú do obetu nové peniaze, a doterajšie peniaze, ktorí sú teraz v obetu vymenia za nové v pomere 1 nový rubel za 10 rublov starých.

Najvyšší soviét SSSR schválil výnosy Prezidia Najvyššieho sovietu SSSR.

Najvyšší soviét jednomyselne schválil činnosť Rady ministrov SSSR v oblasti vnútornej i zahraničnej politiky.

Predseda Prezidia Najvyššieho sovietu SSSR K. J. Vorosilov poslal Najvyššiemu sovietu vyhlásenie, v ktorom žiada pre neuspokojivý zdravotný stav o uvoľnenie z funkcie predsedu Prezidia Najvyššieho sovietu SSSR.

Prvý tajomník ÚV KSSS a predseda Rady ministrov SSSR N. S. Chruščov v rielimi slovami podakoval súdruhovi Vorosilovovi, vernému synovi Komunistickej strany za jeho dlhorocnú prácu pre komunistickú stranu a sovietsky ľud. Oznánil, že bolo rozhodnuté udeliť súdruhovi Vorosilovovi za vynikajúce zásluhy o komunistickú stranu a sovietsky štát titul Hrdina socialistickej práce, Leninov rad a zlatú medailu Kosáka a kladivo.

Rovnako jednomyselne zvolil Najvyšší soviét za predsedu Prezidia Najvyššieho sovietu SSSR L. I. Brežneva, osvedčeného a verejného činiteľa, člena predsedníctva ÚV KSSS a XIX. sjazdu KSSS a poslanca Najvyššieho sovietu v troch posledných voľbách obdobiah. Najvyšší soviét prijal toto odporúčanie dlhovravujúcim súhlasným potleskom.

Za podpredsedov Prezidia Najvyššieho sovietu zvolili N. Organova, F. Karibžanova a J. Kalnberzina.

Dalej schválili výnosy o zrušení Ministerstva vnútra SSSR a o niektorých zmenach v zákone o štátnej dochodkoch. Najvyšší soviét SSSR schválil výnos Prezidia z 13. januára 1960, podľa ktorého sa doplňuje jeden z článkov zákona o trestnej zodpovednosti za zločiny spáchané proti štátu.

V tomto doplnku sa hovorí, že občan SSSR, naverbovaný cudzou výzvou službou pre nepriateľskú činnosť proti SSSR, nepodlieha trestnej zodpovednosti, ak sa nedopustil žiadnych činov pri plnení zločinnej úlohy, ktorá mu bola uložená a ak dobrovoľne oznámi orgánom sovietskej moci svoje spojenie s cudzou roviedkou.

rające ją koła militarystyczne, które zarabiają na wyścigu zbrojeń, ciągnąc z niego ogromne zyski i które lekceważą interesy narodu amerykańskiego i w ogóle interesy narodów wszystkich krajów i prowadzą awanturyczną politykę.

Jesteśmy wdzięczni prezydentowi de Gaulle'owi za gościnność i umożliwienie spotkania w stolicy Francji, Paryżu. Wysoko też oceniamy wysiłki rządu W. Brytanii i osobiste premiera Macmillana.

Ubolewamy, że spotkanie to zostało storpedowane przez reaktyczne koła USA w wyniku prowokacyjnych lotów amerykańskich samolotów nad Związkiem Radzieckim. Ubolewamy, że spotkanie to nie dało tych rezultatów, jakich oczekiwali od niego wszystkie narody świata. Niech hańba i odpowiedzialność za to spadną na tych, którzy proklamowali żółtej politykę wobec Związku Radzieckiego.

Prezydent USA miał złożyć rewizytę w naszym kraju. Ustaliliśmy, że przybędzie do nas 10 czerwca i czyniliśmy przygotowania, aby serdecznie powitać dostojnego gościa.

Niestety, w wyniku prowokacyjnych agresywnych aktów wobec ZSRR, powstały obecnie tego rodzaju warunki, iż pozbawieni jesteśmy możliwości powitania prezydenta z należytą serdecznością, z

jaką ludzie radzieccy witają pożądanych gości. Takiej serdeczności w stosunku do prezydenta USA obecnie okazać nie możemy, albowiem w wyniku prowokacyjnych lotów samolotów amerykańskich w celach wywiadowczych powstały warunki wyraźnie nie sprzyjające tej wizycie. Ludzie radzieccy nie umieją i nie chcią być dwulicowici.

Z powyższych względów uważamy, że należy obecnie odroczyć wizytę prezydenta USA w Związkach Radzieckim i porozumieć się co do terminu tej wizyty, gdy dojrzałe odpowiednie warunki. Wówczas naród radziecki będzie mógł okazać należną serdeczność i gościnność dostojnemu gościowi, reprezentującemu wielkie mocarstwo, z którym pragniemy żyć w pokoju i przyjaźni.

Sądzę, że pan Eisenhower i naród amerykański zrozumieją mnie we właściwy sposób.

Rząd radziecki oświadcza, że ze swojej strony również w przyszłości będzie czynić wszystko co leży w jego mocy, aby przyczyniać się do rozładowania napięcia międzynarodowego, rozwiązania problemów, które dziś jeszcze nas dzielą. Będziemy się przy tym kierować interesem umocnienia wielkiej sprawy pokojowej w oparciu o zasadę pokojowego współistnienia państw o różnych ustrojach społecznych.

NOWY SUKCES NAUKI ZSRR

Moskwa (PAP). 15 maja agencja TASS opublikowała następujący komunikat:

W ostatnich latach w ZSRR prowadzone są prace naukowo-badawcze i doświadczalno-konstruktorskie nad przygotowaniem lotu człowieka w przestrzeni kosmicznej.

Osiągnięcia ZSRR w tworzeniu sztucznych satelitów Ziemi wielkiej wagi i rozmiarów oraz uwieńczone sukcesem przeprowadzenie doświadczeń z potężną rakietą nośną, zdolną do wprowadzenia na określona orbitę satelity, wagą kilku ton, pozwoliły na przystąpienie do stworzenia statku kosmicznego dla długotrwałych lotów człowieka w przestworze kosmiczne i rozpoczęcia z nim doświadczeń.

15 maja 1960 r. w ZSRR wystrzelono statek kosmiczny na orbitę satelity Ziemi.

RADZIECKI STATEK KOSMICZNY KRAŻY WOKÓŁ ZIEMI

Według otrzymanych danych statek-satelita zgadnie z obliczeniami wprowadzony został na orbitę zbliżoną do kolistej oddalonej około 320 km od powierzchni Ziemi po czym oddzielił się od ostatniego członu rakietu nośnej. Wstępny okresobieg statku-satelity Ziemi wynosi 91 minut, nachylenie jego orbity od płaszczyzny równika wynosi 65 stopni. Waga statku-satelity bez ostatniego członu rakietu nośnej wynosi 4 tony 540 kg. Na pokładzie statku-satelity umieszczona jest hermetyczna kabina z ładunkiem odpowiadającym wadze człowieka i z wszystkimi przyrządami niezbędnymi do przyszłego lotu człowieka oraz różnorodna aparatura, której waga łączna z zasobnikami energii wynosi 1.477 kg.

Wystrzelone ma na celu opracowanie i sprawdzenie urządzeń statku-satelity zapewniających bezpieczeństwo jego lotu, i kierowanie lotem, powrót na Ziemię i warunki niezbędne dla człowieka podczas lotu. Wystrzelone to za-

PARYŻ. (PAP). WE WTOREK O GODZ. 23.30 OGŁOSZONO W PARYŻU KRÓTKI KOMUNIKAT ZREDAGOWANY PRZEZ TRZECH SZEFÓW RZĄDÓW ZACHODNICH. TRZEJ SZEFOWIE PAŃSTW ZACHODNICH WYRAŻAJĄ W NIM „UBOLEWANIE Z POWODU NIEMOŻLIWOŚCI ODBYCIA KONFERENCJI NA NAJWYŻSZYM SZCZĘBLU“. ODPOWIEDZIALNOŚĆ ZA TEN FAKT PRÓBUJĄ PRZERZUCIĆ NA ZSRR.

SZEFOWIE TRZECI PAŃSTW ZACHODNICH REZYGNUJĄ Z ODBYCIA KONFERENCJI

NA ZAKOŃCZENIE KOMUNIKAT ZAWIERA OŚWIADCZENIE TRZECI PRZEDSTAWICIELI MOCARSTW ZACHODNICH O ICH „GOTOWOŚCI WZIĘCIA UDZIAŁU W TEGO TYPU KONFERENCJACH W JAKIMKOŁWIEK USTALONYM CZASIE W PRZYSZŁOŚCI“.

W PARYSKICH KOŁACH POLITYCZNYCH ZWRACA SIE UWAGĘ, ŻE ST. ZJEDNOCZONE MIMO NACISKU OPINII PUBLICZNEJ NIE UCZYNIŁY ŻADNEGO KROKU W KIERUNKU UMOŻLIWIENIA ODBYCIA KONFERENCJI NA SZCZYTCIE. STANOWISKO USA OD SAMEGO POCZĄTKU ROZMÓW PARYSKICH — JAK PODKRESLAJĄ OBSERWATORZY — ZMIERZAŁO DO STORPEDOWANIA TEJ DONIOSLEJ KONFERENCJI.

początkowało skomplikowaną pracę nad stworzeniem niezawodnych statków kosmicznych zapewniających bezpieczny lot człowieka w Kosmos.

Po otrzymaniu ze statku-satelity niezbędnych danych nastąpi oddzielenie od niego hermetycznej kabiny wagi około 2,5 tony. W toku obecnego eksperymentu nie przewiduje się powrotu na Ziemię hermetycznej kabiny; po sprawdzeniu sprawności jej funkcjonowania i oddzielania od statku-satelity, podobnie jak sam statek-satelita, na sygnał z Ziemi zacznie ona opadać i zakończy swoje istnienie wchodząc w gęstą warstwę atmosfery.

Na statku-satelicie zainstalowano nadajnik radiowy „Sygnal“ pracujący na częstotliwości 19.995 megaherców zarówno metodą telegraficzną jak i telefoniczną.

Oprócz nadajnika „Sygnal“ na statku-satelicie umieszczono specjalne urządzenia radiowe dla przekazywania na Ziemię danych o pracy zainstalowanych

TO NIE JE
PRÍSPEVOK
K MIEROVÉMU
SPOLUNAŽÍVANIU

AMERICKÉ
LIETADLO
NAD SSSR
ZOSTRELILI
RAKETOU

1. mája o 5.36 hod. americké lietadlo preniklo nad územie Sovietskeho svazu, uletelo nad ním vyše 2000 km, a bolo vo vzduchu asi štyri hodiny.

Lietadlo letiace rýchlosťou asi 900 kilometrov v obrovskej výške okolo 20.000 m po celý čas bolo sledované, a keď bol daný rozkaz, bolo zostrelené novou sovietskou raketou v oblasti Sverdlovska.

Komisia expertov, ktorá preskúmala zostrelené lietadlo, zistila, že toto výškové lietadlo typu „Lockheed U-2“ je špeciálne vybavené vzdľušným vyzvedačom. Toto lietadlo malo za úlohu preletie celého územia Sovietskeho svazu od oblasti Pamir až ku Kolskému poloostrovu a fotografovaním malo zísť vojenské a priemyselné objekty Sovietskeho svazu.

Pod lietadlom bol namontovaný pekelný stroj. Letcovia nariadili, že sa nesmie dostať do ruk sovietskych úradov živý. Dostał pretá špeciálnu injekčnú ihlu s jedom. Mal si dať injekciu, po ktorej by nastala okamžitá smrť.

Letec, ktorý mal údajne študovať atmosféru, dostał 7500 rublov v sovietských peniazoch. Mal i francúzske zla-

té franky, západonemeckú, taliansku, a inú valutu.

Okrem vlastných hodiniek dostal na cestu ešte dvoje zlatých hodiniek a sedem zlatých prsteňov.

Letec zostreleného amerického lietadla, živý a zdravý je teraz v Moskve. Do Moskvy boli dopravené zvyšky tohto lietadla s príslušnou aparáturou, objavené pri vyšetrovani. Letec sa volá Francis Harry Powers. Má 30 rokov. Je kapitánom vojenských leteckých sil USA, v ktorých slúžil do roku 1956, to ještě do čias, než prešiel do ústrednej zpravodajskej služby.

Lietadlo Powersa letelo z tureckého mesta Adana do Pakistanu na letisko Peševár. 4. mája štartoval letec už z pakistanského územia z letišta Peševár, a nie z tureckého letišta blízko Adana, ako uvádzajú verzia Štátneho departementu USA. Mal úlohu preletie trasu vyznačenú na jeho mape nad Aralským morom, Sverdlovskom a ďalšími bodmi, zamieril na Archangelsk a Murmansku a potom pristál na nórskom letišti Bodøs.

Americký letec priznal sa, že žiadne závrat nemal a že sa mu ani nepoka-

zil kyslíkový prístroj. Letel po trase, ktorá mu bola určená, a presne plnil rozkaz svojho velenia, zapájal a vypínal nad určenými objektami prístroj, určený na zhromažďovanie spionážnych údajov o vojenských a priemyselných objektoch Sovietskeho svazu.

Štátne departament USA bol nútene sa priznať, že lietadlo bolo skutočne vyslané nad územie SSSR za špiónažnym účelom. Taktiež potvrdil, že podobné lety mali miesto aj v minulosti.

Dňa 10. mája 1960 minister zahraničných vecí SSSR A. A. Gromyko prijal chargé d'affaires Spojených štátov amerických a odovzdal mu protestnú notu vlády Sovietskeho svazu.

N. S. Chruščov v záverečnom prejavu na zasadane Najvyššieho sovietskeho varoval krajiny, ktoré poskytujú svoje územie pre štarty nepriateľských lietadiel proti SSSR.

„Vlády troch krajín — Turecka, Pakistanu a Nórsku — si musia jasne uvedomiť, že sú spoluúčastníkmi tohto útoku, pretože dovolili použiť svoje letiská proti Sovietskemu svazu.“

Zglošcza i popioly, straty w budynkach mieszkalnych 45%, straty potencjału przemysłowego 60%, zniszczonych zagrod wiejskich 30%, a gruntów rolnych leżących odlegiem 78%.

15 LAT ZIEM ZACHODNICH

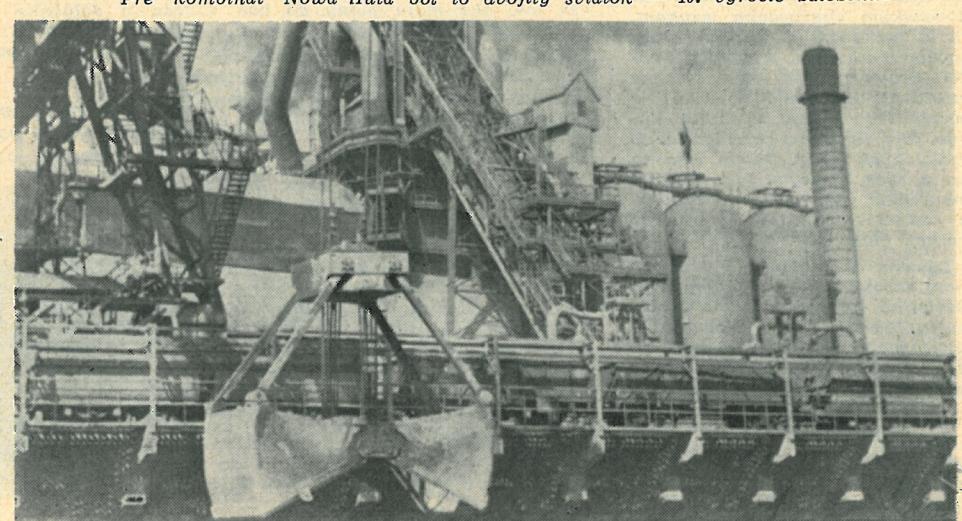
ROK 1945.

Ziemie Zachodnie zamieszkują 7.600.000 Polaków, z których 1/3 to dzieci tam urodzone. Na odbudowę i rozbudowę gospodarczą ziem zachodnich w 15-leciu zainwestowano z dochodu narodowego 150 miliardów zł. Produkcja globalna przemysłu oraz ilość zatrudnionych w przemyśle jest większa aniżeli przed wojną, ponad 2-krotnie więcej wytwarzamy energii elektrycznej i stali i 3-krotnie więcej jest wielkich zakładów przemysłowych. „Wszystko to jest i będzie dziełem polskiego ludu pracującego“ — powiedział Władysław Gomułka podczas uroczystości 15-lecia powrotu Ziemi Zachodnich do Polski obchodzonych we Wrocławiu — „Nasze małe pokolenie ma tu do spełnienia pedową misję dziedzową: budowniczych socjalizmu i budowniczych polskości“.

ROK 1960.

Ziemie Zachodnie zamieszkują 7.600.000 Polaków, z których 1/3 to dzieci tam urodzone. Na odbudowę i rozbudowę gospodarczą ziem zachodnich w 15-leciu zainwestowano z dochodu narodowego 150 miliardów zł. Produkcja globalna przemysłu oraz ilość zatrudnionych w przemyśle jest większa aniżeli przed wojną, ponad 2-krotnie więcej wytwarzamy energii elektrycznej i stali i 3-krotnie więcej jest wielkich zakładów przemysłowych. „Wszystko to jest i będzie dziełem polskiego ludu pracującego“ — powiedział Władysław Gomułka podczas uroczystości 15-lecia powrotu Ziemi Zachodnich do Polski obchodzonych we Wrocławiu — „Nasze małe pokolenie ma tu do spełnienia pedową misję dziedzową: budowniczych socjalizmu i budowniczych polskości“.

200 tisícová armáda ľudí, železa a ocele oslavovala svoj sviatok „Deň hutníka“. Pre kombinát Nowa Huta bol to dvojity sviatok — 10. výročie založenia.

SVET BEZ ZBROJENIA

V základoch ľudskej existencie tukve dnes tragická nekonzvenčia: veľká časť každodennej práce celého sveta je určená na zbrojenie a výdržiavanie armád, ktoré chystajú záhubu ľudu. Jednu časť dňa ľudia na svede pracujú na živobytie a vytvorenie štátia, a ostatné hodiny venujú — na ničenie toho, čo pred chvíľou vytvorili. Preteky v zbrojení odtrhujú od tvorivej práce viac ako 100 miliónov ľudí.

V priebehu posledných 45 rokov vydavky na účele zbrojenia vytiahli z vrecák ľudu v cestosvetovom merítiku okolo 12 triliónov rublov. Je to suma, ktorú si je ľahko predstaviť.

V období posledných 10 rokov len štáty patriace k Atlantickému paktu vydali na zbrojenie viac ako 550 miliárd dolárov. Samotné spojené štáty vydávajú ročne na vojenské účele viac ako 60 miliárd dolárov.

Ak by sa peniaze a suroviny určené na výrobu zbrane využili — robotníci a inžinieri USA mohli by behom niekoľkých rokov pretvorit hospodárské podmienky štátov Južnej Ameriky a Afriky, vytvoriť ľudske životné podmienky národom žijúcim v nádzí v zaostalých krajinách patriacich ku kapitalistickej sústave.

Pripomeňme si, že v súčasnom svete nad viac ako polovicou obyvateľov Zeme visí prízrak hľadu. Iným cieľom — je osveta. Na svete je dnes okolo 670 mil. detí a mládeže v školskom veku. Z nich 135 mil. nemá možnosť prekročiť školský prah. Dve pätiny

ľudu sú analfabeti. Ostatní sa učia v tesných a nevyhovujúcich miestnostiach, alebo — pod holým nebom.

Aby vytvoril potrebné podmienky pre všetkých, ktorí by sa mali učiť — treba vybudovať viac ako pol milióna nových škôl, ktoré budú stáť 750 miliárd rublov. Nie je to konečná suma výdavkov na školstvo: každú hodinu na Zemi sa rodí 5.400 ľudí, okrem toho — v našom storočí, v storočí veľkého rozkvetu vedy a techniky, stredné vzdelanie stáva sa nutnosťou.

Další cieľ — zdravie človeka. V dnešnom svete jeden lekár pripadá na 2.184 pacientov, je nedostatok liekov a nemocníc.

Ak chceme zaisťiť všetkým obyvateľom globu patričnú zdravotníctvu starostlivosť, je treba dosiahnuť normu: 1 lekár — 300 pacientov. Na vzdelenie potrebného počtu lekárov, vybudovanie nemocníc atď. je potrebné 776 miliárd rublov.

Sú to ohromné, skoro astronomické čísla, ale súčasný človek môže si dovoliť takéto výdavky: pripomene si tých 12 triliónov rublov premenených na zbrane behom minulých 45 rokov.

V poslednom čase veľa sa hovorí o tom, čo by bolo možné zlepšiť na Zemi za peniaze ušetrené cestou celkového a všeobecného rozbojenia.

Známy je napríklad, nedávno uverejnený návrh prehradenia Beringovej úziny, ktorého auto-

rom je sovietsky inžinier P. Bořisov. Výsledkom realizácie tohto návrhu bola by zmena klimatických podmienok severných oblastí Zeme. Pre dnešnú vedu a techniku je táto úloha úplne reálna. Náklady — 70 miliárd rublov.

Reguláciou jednej z najväčších riek sveta Kongo na africkom kontinente, možno umelo vytvoriť dve moria o spoločnom povrchu 2.100 tisíc km². Bolo by to jedno z najväčších morí našej planéty, ktoré by od základu zmenilo podnebie a prirodu tých častí Afriky, kde je doteraz púšť. Náklady realizácie tohto návrhu: 30—40 miliárd rublov. Inými slovami — jedna desatina toho, čo súčasný svet vydáva na zbrojenie v priebehu jedného roku.

Vybudovanie priehrad na úzích Gibraltarskej a Dardanskéj spôsobilo by zníženie morskéj hladiny Stredozemného mora o 100 metrov. Výsledkom by bola nová orná pôda, ktorej plocha rovnala by sa ploche Fraňúšska a okrem toho veľké množstvo lacnej elektrickej energie.

Môže sa tiež ohradiť priehradami Cervené More. Výsledok: ročne — 240 mln kilowatohodín lacnej elektrickej energie plus 5 tisíc km² novej ornej pôdy.

Dá sa urobíť veľa. Samozrejme: niektoré návrhy sú sporné, iné vyzovávajú protest vedcov. Ale je treba pamätať, že vo svete oslobodenom od vojen aj veda pokročí vpred sedemmilrovými krokmi.

ZASŁUŻONY SUKCES KOLARZY NRD

XIII WYŚCIG POKOJU zakončil si przewidywanym zwycięstwem NRD. Erich Hagen przebywa 2,284 km z przeciętną szybkością 40,7 km/godz. i pierwszy wjeżdża na metę w Berlinie, wieńcząc w ten sposób wspaniałą jazdę swoją i swojej drużyny. Dwanaście zwycięstw drużynowych — dowodem przewagi drużyny NRD nad pozostałymi.

POLSKA DRUŻYNA zdobyła czwarte miejsce w ogólniej klasyfikacji, wyprzedzając Angię, Danię i Czechosłowację. Najlepszy z polskich kolarzy Staszek Gazda wjeżdża do Berlina jako drugi i zajmuje piąte miejsce w ostatecznym rozrachunku.

Drużyna polska mimo niepowodzeń na trasie zdobywa czwarte miejsce. Miejsce dobre, z którego napewno jest zadowolona tymbardziej, że ogólnie biorąc stavka konkurentów była silniejsza.

Impreza „Rudeho Prava“, „Neues Deutschland“ i „Trybuny Ludu“ z roku na rok rozwija się i odgrywa coraz to znaczniejszą rolę w sporcie międzynarodowym. Jej walory sportowe są dziś już wszędzie należycie cenione.

PRAHA		OSTATECZNA KLASYFIKACJA INDYWIDUALNA		OSTATECZNA KLASYFIKACJA DRUŻYNOWA	
1. Hagen (NRD)	1. NRD	2. Belgia	2. Belgia	3. ZSRR	3. ZSRR
2. Claes (Belgia)	2. Belgia	3. Vandenberg (Belg.)	3. Anglia	4. Polska	4. Polska
3. Vandenberg (Belg.)	3. Anglia	4. Bangsborg (Dania)	5. Anglia	5. Gazda (Polska)	5. Gazda (Polska)
4. Bangsborg (Dania)	4. Dania	12. Fornalczyk (Polska)	6. Dania	13. Wilczewski (Polska)	7. CSR
5. Gazda (Polska)	8. Węgry	19. Revay (CSR)	9. Rumunia	32. Podoba (Polska)	10. Holandia

■ Listy ■ Zvesti ■ Listy ■

Okresný národný výbor a Okresná plánovacia komisia v Nowom Targu oznamujú, že v hospodárskom pláne na rok 1960 sú zahrnuté nasledujúce úlohy týkajúce sa Spiša a Oravy.

Elektrifikácia 4 obcí: Lapsze Wyżne, Czarna Góra, Rzepiska a Jurgów.

Stavba stáleho mostu v Lipnicy Wielkiej.

Modernizácia ciest Nowy Targ — Jurgów na úseku 9 km a Czarny Dunajec — Jabłonka na úseku 7 km.

Oprava ciest Groń — Trybsz — Niedzica v Trybszu 3 km, Jabłonka — Lipnica 0,5 km, Frydman — Dębno 0,5 km.

Ciastočná oprava ciest na úseku Frydman — Niedzica 2 000 m², Jabłonka — Lipnica 2 500 m².

Autobusová doprava na linke Jabłonka — Nowy Targ nový spoj obchod z Jabłonky 8.35 hod. ak aj zmena začiatku spoja z Jabłonky 12.00 hod. príchod do Zubrzycy Górnej 12.40 hod.

Na linke Nowy Targ — Krempachy nové spoje: odchod Nowy Targ 7.45 hod.

„ Krempachy	8.18	“
„ Nowy Targ	13.10	“
„ Krempachy	13.43	“

Zavedenie novej linky na trati Nowy Targ — Groń Trybsz Lapsze Wyżne — Lapsze Niżne s trojmi spojmi.

ŠKOLSTVO.

Stavba základnej školy v Lipnicy Wielkej ako aj prestavba základnej školy v Lipnicy Małej — započaté v roku 1959. Tohto roku bola započatá stavba školy „Pomníka Tisícročia“ v Niedzicy a okrem toho bude započatá stavba školy v Bukowine Podszku, ak obyvatelia tejto obce budú mať predpisane množstvo (3% celkovej stavby budovy) finančných prostriedkov alebo stavebného materiálu.

Predsedajúci Okresnej plánovacej Komisie mgr. Andrzej Skoda

Clenovia súboru Štátneho zájazdného divadla z Prahy medzi krajanmi v Zelove
30.9.1959.

PODAKOVANIE

Dňa 30. júla 1959 bola v Lapszach Niżnych veľká búrka počas ktorej uderil hrom do stodoly. Spálila sa nielen táto stodola, ale aj susedná a dve maštale. Škody, ktoré pri tomto požiare vznikli boli asi 200 tisíc zlotted.

Toto cestou vyslovujeme podakovanie všetkým, ktorí nám prišli s pomocou pri výstavbe nových hospodárskych budov a to: občanom, ktorí nám pomohli pri stavbe, družstevníkom, ktorí nám dali seno, takže sme mali číni kŕmiť, urbárnikom, ktorí nám dali zdarma drevo, družstevníkom v Niedzici, ktorí nám zdarma porezali drevo na dosky po 10 kubíkov každému.

Všetkým, ktorí nám poskytli skutočne nezíštnu a bratskú pomoc srdečne ďakujeme.

Teresa Glodava
Andrej Sperka
Lapsze Niżne

Oravské Švajčiarsko

Podszkle, pomenované oravským Švajciarskom je malebnou obcou hojne navštievovanou z roku na rok sa zväčšujúcimi radami turistov z rôznych základných celých Pol'ska.

V Podszku je na tento rok zaplánovaná stavba 7 ročnej základnej školy. Novopostavená škola bude základnou školou s vyučovacím jazykom poľským a slovenským.

Obyvatelia Podszku dali si záväzok dodat 100 m³ dreva a 150 m³ kameňa na stavbu, tento záväzok už skoro splnili na 100%.

Viktor Hosaniak

Vilém Tomeš, člen předsednictví Ú. V. Společnosti odevzdal E. Pospišilovi, předsedovi Obvodního výboru naši Společnosti hezký televizor, který bude umístěn v klubovně Společnosti v Kučově.

Zelovský Obvodní výbor naši Společnosti dokázal velmi dobrou iniciatívou svým návrhem na zorganizování domácího remesla. Jakmile obdržíme úřední povolení, zavedeme výrobu zboží, o které je na trhu veľký zájem. Bude hodně práce pro tkalce — remeslníky, členy naši společnosti, kteří nepracují v průmyslu.

PRED MATURITOU V JABLONKE

Pri prichode do Jablonky priahuje oči cestujúcich peknú budovu Všeobecného vzdelávacieho centra so slovenským a poľským vyučovacím jazykom. Pred rokom bolo lycéum odovzdané do užívania mládeži. V tej istej budove sa náchadza aj základná škola so slovenským vyučovacím jazykom. Je to veľkolepý dar nášho ľudovedomokratického riadenia mládeži Oravy a Spiša, ktorí sú čosíce vzdelená. Naša mládež si to vie oceniť, lebo nie je tomu tak dalo, keď za vedou odchádzala do vzdialených miest. Ovšem, myslím tu o tých, ktorí toto dovolili materiálne pomery, lebo chudobní a nadaní žiaci končili štúdia vo veľkej biele.

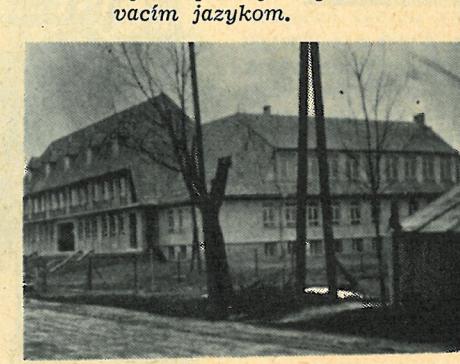
Lycéum v Jablonke bolo založené aktívom Spiša a Oravy pred deviatimi rokmi. Na začiatku bolo to lycéum len so slovenským vyučovacím jazykom. Prví študenti študovali v skutočne ťažkých podmienkach, triedy boli malé a

tmavé. Dnes to patrí už minulosť. Vďaka starostlivosti aktív Spiša a Oravy bola v Jablonke postavená pekná, moderná škola.

Pred niekoľkými dňami som podpísal k skupinke živo rozprávajúcich maturantom a spýtal som sa ich, aké majú plány do budúcnosti.

Za začiatku bolo veľa vzdychov a pochybností o výsledku maturitných skúšok, ale po krátkom čase sa uklidnili a začali rozprávať svoje plány:

Habina Stefan, Kryštof Ondrej a Viktor Pytel chcú ísť študovať na Banskú hutnickú akademiu do Krakovia (AGH), Soltysová M. na Vysokú školu pedagogickú, Pekarčík Karol a Knapčík Vladislav na Vysokú školu roľnícku, Karlak A. a Pierog Anton túžia po štúdiu na Vysokej škole technickej v CSR, ešte iní chcú ísť na Učiteľské štúdiu a být učiteľmi.

Budova lycéa v Jablonke so slovenským a poľským vyučovacím jazykom.

Drahí mladí priatelia!
1. júna je deň, ktorý na celom svete je slávený ako Medzinárodný deň detí. Je to Vás sviatok. Určite sa tešíte, ale aby Vaša radosť v tento deň bola úplná musia sa s Vami tešiť aj Vaši rodičia, učitelia a vychovávateľia.

Prete v tento slávnostný deň mali by ste odhládnuť od radosti a prijemných udalostí, ktoré Vás stretnú — urobil do budúcnosti predavzatie, že sa budete lepšie a pilnejšie učiť, že nebudeť spôsobovať Vašim rodičom a vychovávateľom starosti, ale naopak radosť a potešenie.

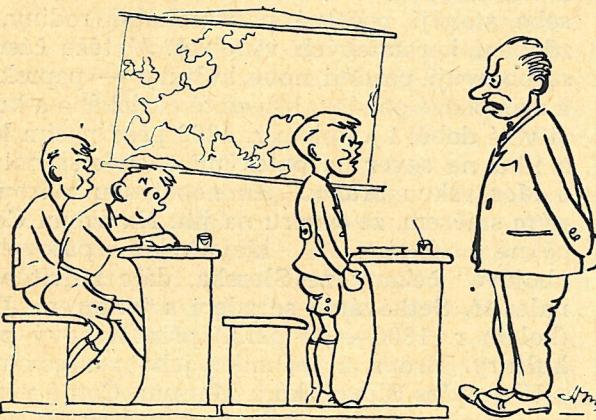
Prajeme Vám u príležitosti Medzinárodného dňa detí veľa, veľa radosť, v škole samé päťky a splnenie všetkých túžob a priani, no a samozrejme Vašich predavzati.

JANINA CHOVANIEC (žiačka 3. triedy) — Podhradie 46 pow. Nowy Targ.

Tvoj list sme obdržali. Rozlúčenie hádanie je správne. Odmeny rozdeľujeme losovaním. Ohľadom knih musíš sa obrátiť priamo na predsedu Obvodného výboru našej Spoločnosti. Preto nám v poslednom čase tak zriedkavo píšeš? Srdečne ta pozdravujeme a očakávame listy.

MARIA PETRAŠKOVÁ (žiačka 7. triedy) — Krempech 43 pow. Nowy Targ.

Obdržali sme od Teba prvý list. Mali sme veľkú radosť z toho, že naša stála čítatelka sa konečne rozhodla nám napisat. Dúfame, že teraz už nám budeš pišať ľastejšie. Napiš nám niečo o škole, o tom, ako tráviš svoj volný čas.

VE ŠKOLE

Zák nemohlo pochopit slovo „lidojed“. Učiteľ mu to tedy vysvetlujie:

— Kdybys snědl tatínka a maminky, co bys byl?

— „Sirotek“, — povídá kluk!!

Karel Bradáč

NEDBALEC

Vidíte zde nedbalce, jenž se kopl do palce. Taková věc jistě mrzí, nač ale hned pláč a slzy? Je to děcko rozmazlené. Takové vy nejste, že né?

Dobrý příklad

Učitel:
Chyby otcov mstia sa na ich deťoch... Uvedť příklad, Ferko.

Žiak:
Například, keď môj otec mi pomáha pri domáciach úlohách.

HUMOR

Jacek v elektricke neustále poftoval nosom. Pán naproti to už dalej nemohol počúvať, opýtal sa: „Počuj chlapče, či ty nemáš vreckovku?“

— Mám — odpovedal Jacek — ale ju nepožičiam nikomu.

PISZĄ O NAS
Kraków 27.IV.60

DZIENNIK POLSKI

PAMIĘTAJ!

za II półrocze 1960 r.

tylko

do 15 czerwca br.

możesz

opłacić prenumeratę

za

ŽIVOT

CZYTAJ
i PRENUMERUJ

ŽIVOT

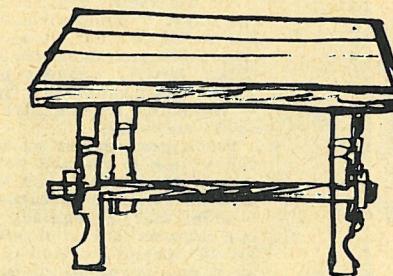
Wpłaty przyjmują wszystkie urzędy pocztowe.

LÍDOVÉ UMĚNÍ

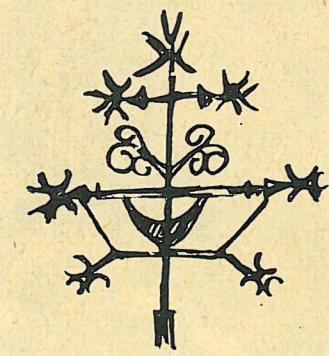
Dne 23.IV.1960 byla slavnostne zahájena v Krakově, v historickém prostredí Etnografického muzea (etnografie — lidové umění) na námesti Wolnic, výstava lidového umění šesti národnostních menších. Při otevření této výstavy dr. Z. Garlecki, místopředseda MNV — Krakov, v několika teplicích slovenských ukázal na spotupraci různých kultur v dětech Polska. Není jisté náhodné, že taková výstava, poprvé hluboce vědecky opracovaná, naleza místu v jednom z nejstarších královských měst, v Krakově. Zároveň se spojuje s výstavou Tisíciletí polského státu. Potom se ujal slova prof. dr. Tadeusz Seweryn, který v zajímavých faktech ukázal na pravé dvouletní vědeckou práci nad exponaty výstavy a poděkoval více než dvacetí spolupracovníkům za jejich obětavou práci. Komisař výstavy, mgr. Maria Wołńska, zahala svůj výklad pro četně shromážděné hosty.

Dovolte mi, abych vás provedl po několika výstavových sálech. Tuto prohlídku začínáme od sálu s lidovým uměním běloruským. Při dveřích stojí lavice se džbánky s zajímavými formami. Tyto džbánky jsou vystaveny společně s vrastovanskou keramikou — velmi nás zaujme to, že formy džbánků z 10. století a 20. století se téměř nezměnily, že ani tisíc let nedovedlo změnit starou uměleckou hrnčířskou tradici bělorusů. Na stěně jsou zavěšeny tkаниiny — různě barevné živé pásky. Zde se ukázala jiná zajímavost — běloruské tkaniny rozpozná pouze odborník od tkanin polských, od těch známých továrních pásáků. Vlivy slovenské tkaniny se zblížují a navzájem ovlivňují. V každém výstavním sálu najdeme ozdobná velikonoční vajíčka — kraslice, pisanky — vedle odměných vzorů jsou i ornamenty staroslovanské, ornamenty vycházejícího slunce.

Z běloruského sálu naše cesta provádí do slovenské — a přesněji do spisské jizby. Zde jsou ukázány materiály naší Společnosti, sbírky z Kacwina, Jizba má zajímavé vyřezávaný stůl, lůžko s poličkou se slovenskými džbánky pod vlnem modranské keramiky. Nad poličkou

jsou obrazy na skle. Jejich výrobce, lidové umělce, musíme hledat až v českém pohraničí, odtud se dostali na střední Slovensko a potom na Spiš. Mgr. Wołńska ukázala správně na směs historických vlivů. Vedle slovenské kultury i maďarskou a saskou (saského osídlení Spiša). Zajímavým příkladem slovensko-polské spolupráce jsou známé horalské kožené pásy. Pásy ty byly vyřezávány a tlačeny z kůže na Slovensku a v Polsku byly kovány mosaznými

„cvoky“. Fotografie architektury a ukázky lidových krojů doplňují spisskou jizbu. Na jedné tabulce je obyvatelstvo nazvané „Spišáci“. Podle mého názoru toto označení není doslovně a nevyjasňuje kulturní vlivy na toto území. Neukazuje kontakty a spolupráci kultury slovenské a polské, raději je zamílzuje a misí.

Vede naši slovenské menštiny je sál židovské lidové kultury, ve kterém je ukázána spolupráce s polskými řemeslníky v krakovské stříbrné bižuterii. Vlastní židovská tvorba, to jsou šedivé látky, odějené z dřevěných štoček a části bohaté zdobených krojů.

V posledních dvou sálech výstavy najdeme zajímavou a vysoko uměleckou kulturu Lemků ovlivňovanou slovenskými, polskými a maďarskými kulturními vlivy. Ukázka kostelních obrazů od byzantských ikon do renesančních svatých a uměleckých mříží je doplněna zajímavou keramikou. Z litevské části výstavy nezapomeneme na lněné — černobílo-šedé ručníky v překrásných zharmozinových lidových vzorech. Ve výstavě ruské také uvidíme ručníky, svědci mnoha slovenských obřadů a ve výstavě ukrajinské zvábi nás zrak výšivané košile.

Na konec vyjasnění. Doplňte tento článek ve kterém jste prošli výstavou i svým zážitkem. Přijedte se na tuto výstavu do Krakova podívat!

SOUTĚŽ V NIEDZICI

Dne 24.IV.1960, v neděli, v biografu Spisz v Niedzici zasedala divadelní komise ve složení: mgr. H. Górska z krajské divadelní poradny, mgr. A. Matełová Z ÚV KSSČS, výtvarník L. Holub z ÚV KSSČS a 2 učitelé sloven-

rozholila komise o nejlepším kroužku. Nejlépe se umístnily dva divadelní kroužky — ve smyslu hry a čistoty slovenského jazyka. První kroužek z Łapsz Wyżnych, kde velmi dobře zahrál starý piják A. Bryja. Druhý kroužek z Nowej Bialej, který vystoupil v krojích a snad nejlépe pomyslel celou hru a přenesl ji do svého prostředí. Na zakončení, při rozmluvě s účastníky soutěže, byly rozdány diplomu účasti a každý kroužek si odvezl domů komplet divadelních šminek jako odměnu za svou námahu. Výtvarník Společnosti potom promluvil o přípravě kulis. V létě je nutno připravit pro každý kroužek dvoje kulis, aby v zimě tento problém nepřekážel v divadelní práci. Soutěž divadelních kroužků Společnosti na Spiši se ukončila, čeká ještě soutěž na Ora-

ského jazyka, kr. Andrašák a Balčík. Úkolem komise bylo vybrat nejlepší divadelní kroužek ze šesti účastníků soutěže. V soutěži vystoupily tyto dramatické kroužky Společnosti: Niedzica, vedoucí H. Neupauer, Łapsze Niżne, vedoucí A. Bryja, Łapsze Wyżne, vedoucí J. Galovič, Krempech, vedoucí Fr. Petrášek, Nowa Biala, vedoucí A. Baligová.

Po tomto úvodu se můžeme přenést do sálu. Vedle komise přišlo se podívat na tuto soutěž, ve které divadelní kroužky předváděly všechny jednu hru — Korzeniowski: Majster i tovariš — mnoho dospělých a snad ještě větší množství dětí. S napětím diváci pozorovali, jak bude hrát jejich známý, herec dramatického kroužku. Oživení na sálu bylo velké, někdy až tak velké, že bylo opravdu těžké uslyšet slova herců.

Po šesti hodinách různých — lepších i horších divadelních ukázkách,

vě a v Jablonce a potom vítězové této soutěže zahrají v okresní soutěži v Novém Targu.

L. Holub

O DOBROVOL'NOM A UVEDOMELOM MATERSTVE

Klamstvo a podvádzanie sú — ako je známe — ošklivé neresti, ktoré treba všemožne potláčať. Táto na prvy pohľad nevinne vyzerajúca príhoda nech slúži ako poučenie.

Pred niekoľkými dňami dostal som od jedného priateľa — ináč väzneho a solidného človeka — tento list:

„Milý priateľu!

Trpím. Sily ma opúšťajú. Pomaly budem šaliť! Poznáš ma predsa od malička. Poznal si môjho nebohého otca. Ani ja, ani môj otec sme v živote nechrápal, ani v spánku ani v stave bdenia.

A napriek tomu, predstav si, zničilo ma moje vlastné chrápanie. Azda skôr môj vlastný podvod. Lebo som sám zapričnil, že mám povest prvotriedného chrápača, a tým som sa očiernil a ohovoril. Písom Ti tento list zo sanatória „Horský dub“, v ktorom som už dva týždne na liečení.

Pri príchode som sa dozvedel, že sú tu okrem izieb s dvoma, troma a štyrmi posteľami aj izby pre jedného. Rád by som bol býval sám, bez susedov. Ale ako sa dostať k takej „samovázbe“? No, mám predsa rozum! Zašiel som ihneď za riaditeľku a povedal som jej s jemným úsmevom:

— Veľačená Oľga Fedosejevna! Rád by som vám hneď vopred niečo vysvetlil, aby neskôr nie dochádzalo k nedorozumeniu. Nie som totiž dobrou spoločnosťou pre zotavujúcich sa pracujúcich, najmä ak sú nervozní.

— Kričíte zo spania?

— Nie, to nie, prosím. Namiesto toho, prepáčte mi, chrápam.

— Nahlas?

— Ako, celá píla! V tomto smere ma ešte nikto nepredstihol. Skrátka a dobre — rodený talent! Spasť v mojej blízkosti je úplne nemožné. Dokonca ani ľudia s hrošou kožou, ako, povedzme, filozofi

V prírastku obyvateľstva zaujíma Poľsko prvé miesto v Európe. V roku 1957 činil tento prírastok 18 osôb na tisíc ľudu. Je to niekoľkonásobne väčší počet ako v iných európskych štátach. Napríklad v Anglicku pripadá 5 osôb na 1.000 ľudu, v Belgicku 4,1 a v Československu 8,9.

Či tento ohromný prírastok obyvateľstva v Poľsku je pozitívny zjavom? Či skutočne je tak, ako sa niektorí nazdávajú, že čím viac ľudí bude u nás, tým budeme bohatší? Či skutočne mnohodetné rodiny sú spoločensky najzdravšou buňkou spoločnosti, hodnou najväčej významnosti?

Nemusíme byť ani ekonomom ani štatistikom, aby sme mohli odpovedať na tú poslednú otázku. Odpovedá na ňu sám život. Vieme dobre, že každá rodina má možnosť zabezpečiť dobré rodinné podmienky iba určitému počtu detí. To závisí od jej materiálnych a výchovných možností. Stačí sa však rozhládnuť okolo seba a uvidíme veľký počet rodín zatažených mnohými deťmi, rodin, ktoré každoročne prinášajú na svet nového občana, nemysiac o tom, či sú schopné ho vychovať a vyžiť. Máme neveľa rodín, ktoré v takýchto okolnostiach si zasluhujú na meno „zdravej buňky spoločnosti“. Väčšina mnohodetných rodín nie je v stave splňať povinnosti vypĺňajúce výchovy potomstva, nesťači obliekať a vyživovať svoje deti.

V takýchto rodinách nie len rodičia klesajú pod tarchou rodinných záväzkov a povinností — ale trpia predovšetkým deti. Statistické údaje svedčia o tom, že najväčšie percento detí chorých na tuberkulózu pochádza z mnohodetných rodín. V týchto rodinách obyčajne deti nemajú dostatočnú výživu i vyhovujúci byt a preto sú menej odolné na choroby. Z takýchto rodín pochádza tiež najviac žiakov, ktorí opakujú triedy.

V rodinach s mnohými deťmi ľahko hovorí o zvýšenej životnej úrovni, ľahko čo i len snívať o akomkoľvek kultúrnom rozvoji rodicov i detí. Stáť sa prirodzené stará o mnohodetné rodiny, pomáha im nie len vo forme rodinných príďavkov, ale aj prostredníctvom jasiľ a škôlok, školských klubovní atď. Ale siet takýchto inštitúcií nie je a nemôže byť taká rozsiahla, aby všetku tarchu spojenú s výživou a výchovou ťažila z plieč tých, ktorí im dali život.

Deti prichádzajú na svet. Ale nie vždy a všade sú vitané ako to príslovečné „božie požehnanie“. Veľa žien, najmä mnohodetných matiek si uvedomuje, že by nemali rodíť nové deti. Ženy, ktoré žijú v ľahkých materiálnych podmienkach, ženy choré, ženy alkoholikov nechcú rodíť deti a majú na to právo. Neustály strach pred netušeným tehotenstvom spôsobuje, že ich život sa stáva skutočným peklem. Keď taká žena otehotnotí, obyčajne sa rozhoduje na umelé prerušenie tehotenstva.

Zákonn z roku 1955 o prípustnosti umelých potratov je určitou pomocou pre ženy, ktoré zo zdravotných alebo sociálnych príčin nechcú mať deti. Vďaka tomuto zákonom zmienilo sa percento tzv. pokútnych potratov, uskutočňovaných v nehygienických podmienkach prostredníctvom rôznych „babieanieličkárikov“, ktorí tisicom žien odobrali život alebo zdravie.

Ale nie všetky ženy chceú a môžu — vzhľadom na malý počet miest v nemocničiach — podrobniť sa lekárskemu zákroku. Treba povedať, že tento zákrok, vykonávaný hoci v tých najlepších podmienkach nie je bez vplyvu na zdravie a psychiku ženy v každom prípade je iba nevyhnutným zlom. Zatiaľ však skutočnosť je taká, že počet umelých potratov — legálnych i nelegálnych — z roka na rok rastie a počítaná sa na stáť.

Treba poznámať na tomto mieste, že tzv. „regulácia po-rodov“ nie je žiadoucou novotou, ba nie je ani našim poľským vynálezom. Naopak. Už veľa rokov ju propagujú a používajú také bohaté a kultúrne štaty ako Anglicko alebo Švédsko. Čelom takejto regulácií alebo plánovania rodín je vytváranie skutočne zdravých rodín, ktoré majú iba toľko detí, kolko sú schopné vyzviť a vychovať. V spomínaných štátach už dávno pochopili to, čo mnohí ľudia u nás ešte nechápajú: že živelný a nadmerný prírastok obyvateľstva musí spôsobiť hospodárske ťažkosti, musí sa záporne prejať na celkovej životnej úrovni a rozhodne neprispieva k zvýšeniu blahobytu obyvateľstva. Nových občanov treba využívať, obliekať, postarať sa im o školy, nemocnice a v budúcnosti o prácu zamestnanie. Toto všetko si vyžaduje zvýšenie polnohospodárskej i priemyselnej výroby, zintenzívnenie výstavby, atď. A keď prírastok obyvateľstva vzrástá rýchlosťou ako výroba — žiadame stáť na svete nedokážeť niesť takú tarchu.

Z toho vyniká, že dobrovoľné a uvedomelené materstvo (alebo, ako chýbajú iní: „plánovanie rodiny“) je v našich podmienkach nesmiernye väzna vec, a to vec celej spoločnosti.

Kto uskutočňuje tieto úlohy, kto pomáha ženám, ktoré nechcú byť matkami nechcených detí? Kto udeľuje porady manželom, ktorí chceú rozumne „zaplánovali“ si svoju budúcnosť rodinu?

Roku 1957 vznikla v Poľsku „Spoločnosť dobrovoľného a uvedomeleného materstva“ (Towarzystwo świadomego macierzyństwa), ktorá sústreduje vo svojich radoch vedeckých pracovníkov, pedagógov, sociálnych pracovníkov a predovšetkým odborných lekárov.

V poradniach Spoločnosti nájdú pomoc tie ženy, ktoré zo sociálnych alebo spoločenských príčin už nechcú alebo nemôžu rodíť deti. Lekári, ktorí spolupracujú so Spoločnosťou, udeľujú lekárské porady o predchádzaní tehotenstva a poradia ich zase zaopatruje lekárom predpísanými ochrannými prostriedkami. Tie isté poradne liečia ženy, ktoré chceú mať deti, ale sú choré a ich choroba spôsobuje neplodnosť.

alebo kritici to nevydržia dlhšie ako hodinu a berú ho na plecia, aby sa zachránil pred mojou hudobou.

Statočná žena Oľga Fedosejevna ma uspokojila.

— Nerozčulujte sa, pacient, všetko zariadime k vašej spokojenosťi. Máša!

Na toto zavolanie sa zjavilo dievča v bielom plášteli: hlavná ubyatovateľka v sanatóriu.

— Môžete — mi povedať, Máša, — obrátila sa k nej riaditeľka, — v ktorej izbe má byť ubytovaný tento pacient?

— Na päťke.

— Zrušíť! Preložte ho na deviatku.

— Chrápe? — opýtala sa vecne Máša.

— Klasicky! — ozval som sa s pýchou.

GINA A TREST

Pridelili mi teda izbu číslo 9. Vošiel som a nneš som videl: dostali ma. Už sa v nej niekto po domácky usadil. Hm, myslím si, to si sa poriadne sekol. No, dobre, nedá sa nič robiť!

Môj sused bol, ako som sa ihneď, dozvedel, predsedom jedného rybárskeho družstva. Bol to naozaj veľmi družný človek. Ja som, pravda, tiež nie melancholik a tak sme sa dostali rýchlo do reči. Bafili sme sa o tom a onom, a zrazu sa ma opýtal:

— Chrápete?

— Na tomto poli, — odpovedal som, — nemám súpera, to môžem povedať ozaj bez nadsazovania.

— Tak to teda budeme chrápať spoločne. Dueto, aby som tak povedal.

TISÍCILETI — PROF. DRZISE

Hovoříme-li o spolupráci polských a československých archigů, nemůžeme se nezmínit o vzájemných vztazích a československých zemí v nejstarší a raně feudální době, píše, že země hraničí.

Vzájemné styky, jejichž počátky spadají do starby kamenných hradišť nejen výměnu v oblasti hmotné kultury, v celých kmenů v různých obdobích prvotně pospíšily v průběhu několika desítek let. Suroviny kam doby (dian a radioryt) a nástroje z nich vyrobené dostály do krajů již ve starší době kamenné, pronikají do ležících sever od Karpat, spolu se skupinami lovců, kteří ze Slovenskou Moravskou bránou. Je možné, že v té době se vydaly na jih od Karpat a Sudet hrudky jantaru od běloho po

Střední doba kamenná přináší další pronikání danu na ské území. Velký vliv na rozvoj obyvatelstva východního zeměla na počátku mladší doby kamenné pásová řína lužických kmenů, které kolem let 3500—3000 pronikaly dnešní Polskem z podunajských oblastí, zejména z Moravskou řínskou kulturou přináší s sebou znalost obdělávání, chovu mýdelních zvířat, keramické výroby, tkalcovství a zlatnické techniky zpracovávání kamene. Tyto vlivy pronikly do Malopolska a Slezska, později do oblasti středního a jihovýchodního Polska. Přináší s sebou rovněž některé druhy obilovinářské a keramické výrobky. Postupem doby pronikají východní výrobky z mědi, způsob budování impozantních dlouhých dómů, jež se stavějí početné patriarchální rodiny, a těžebním zdobením keramických výrobků. V téže části Malého a Slezska se objevují později nové kultury — paprskovité keramika a zvoncové poháry. Intenzitě etnického a kulturního vývoje, si v té době, t.j. kolem r. 1800 před naším letopočtem, zjistil na severu karpatský a sudetský průsmyk a Moravskou branou, jen nepatrno měrou odporohybem směrem, ze severu na jih. Na území Československa nachází se významné sekerky z kieleckého pásového kříže, p. „bojové“ čekany z Slezska, dále nefrit a serpentin z nalezišť. Setkáváme se zde i s jantarem. Bronzové zbraně (kolem r. 1800—400 p.n.l.) přináší nový pokrok lasti historické kultury. Bronz a technika jeho zpracování se vydaly z Uher přes Slovensko a Moravu. Cetné výrobky z českých zemí a řínského zlata, původem z českých zemí a řínského zlata, země v Polsku pořídí, využívají výrobky z jiných zemí, především z karpatských a sudetských výrobků. V této době se východní obyvatelstvo lužického původu přesouvá do Slezska a Malopolska do polních obcí, přičemž koncem tohoto období došlo k určitému posunu k jihovýchodnímu obrazu na tomto území. Tento úkaz je i doprovázený výměnou různých kovových výrobků a jiných náboženských a kulturních prvků. V časné době

Srdce sa mi zastavilo. Taká smola! Takáto katastrofa!

— Viete chrápať? — zamrmal som tupo.

— Najlepší chrápač v celom našom družstve.

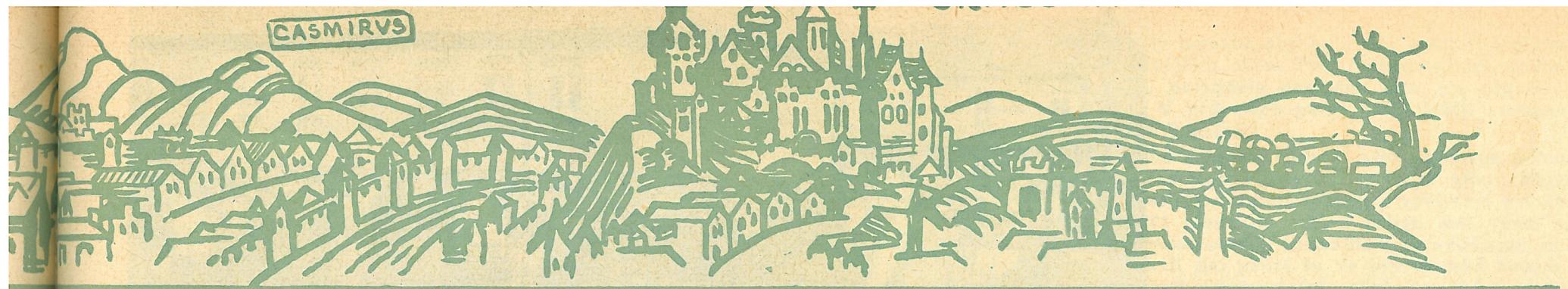
Áno, je dokonca dokázané jednoznačne, že ani v iných družstvách so mnou nemôže nikto súperiť. Všetkých jednoducho uchrápiem.

— Žartujete.

— V noci sa môžete presvedčiť.

Tento muž sa nevystatoval. Doprál slovo. Sotva zavrel oči, začal chrápať. Nikdy v živote by som nebol veril, že na svete môžu byť také mechy miesto dýchacích orgánov. Jeho chrápanie sa počívalo ako zunenie trub, škripot nenamazaného kolesa a chrochtanie hrocha — všetko naraz. Bolo to hotové peklo! Prežil som pět strašných trýznivých nocí. Šiesteho rána som poprosil Oľgu Fedosejevnu o inú izbu. Dôvod, táto izba má málo sliniek, a ja slinu nemôžem postrádať. Oľga Fedosejevna mojej prosbe vyhovela a dala príkaz preložiť ma na sedmičku, — ale upozorňujem vás, že je to izba so štvormi posteľami. Prisvedčil som. Pre mňa za mňa, nech ich tam aj desať, aj sto, len nech sa zbabívam toho chrápania.

Milý priateľ, vieš čo sa stalo? Uložili ma do osobitného oddelenia pre chrápací. Bývali tam už traja a všetci vysoko kvalifikovaní majstri svojho odboru. Nemysli však, žeby som ich chcel hádzať do jedného vreca. Nie! Každý z nich má svoju individualitu, svoju osobnú známku: jeden chrápe rezko a ľahko, akoby v rytmie ľahkej hudby, druhý nežne, s citom, tretí výrazne a hnevlivo... A tak to ide z noci na noc. Počúvam a cítim, že sa vzdávam nátlaku silnejšieho nepriateľa a začinam sám chrápať. Co mám robiť, porad. Mám ujsť zo sanatória, v ktorom som sa tak kruto sám vystrelal, alebo mám padnúť na kolena pred Oľgou Fedosejevnu a kajúcne sa doznať?

ZDZISŁAW RAJEWSKI O SPOLUPRÁCI POLSKÝCH A ČESKOSLOVENSKÝCH ARCHEOLOGŮ

venských archeologů polských a československých, tímže, že naše

arší do kamenné, ry, nás i pohyb spolužákov společnosti menší obyvatelstva (obsydlování) do našich oblastí ležících na tahu Slovenska do krajů baltického pobřeží. obysetí na polovině polských zemích kultury lužických na území dnešního a Štýrska. Pásem původního zdroje a či zlepšení byly do Maďarska. a, do nichž zvítězil výrobek chuti, jež pro techniky barevného lopota a Slezska zdobila keramika jeho prudění, které čtem, vedlo cestu myky idolími řek svádají pohyb opečovenských nacházíme křeme, později entině slezských výrobek a alezná doba v osti hmotné dostala do Polska z brna a částečně Slovenska, nacházejíce se na jižním nečetné kaďebastí jižně

kultury přesunula hranicích oblastí, sjednocení kultur nadál doprovázeným některým čelez dobu v le-

tech 700—400 p.n.l. se tyto styky ještě stupňují a týkají se hlavně výrobků ze železa, barevné techniky při zdobení nádob a symboliky kultu. V té době byly obě země postiženy vpádem Skytů. Je velmi pravděpodobné, že vpády Skytů na polské území daly se karpatštími průsmyky a Moravskou branou. Z Čech, ovládaných Kelty, pronikly kolem let 400—500 do Slezska a Malopolska keltské kmene, přinášející další hospodářský a technický pokrok v obdělávání půdy a chovu dobytka, v hrnčířství a mletí obilí. Vyskytuje se nové zemědělské náradí, nůžky na střívání ovcí, hrnčířská pec, pilník, ostruhý, nová technika tavby kovů, barevná ornamentální technika, nádoby z rafitu. Nadvláda Kelty na malopolském a slezském pomezí trvá až do počátku našeho letopočtu. Je pravděpodobné, že na tomto území vznikala rozsáhlá sídliště a organizační střediska pod vládou keltských družin. Není rovněž vyloučeno, že Keltové v té době odváděli podrobené obyvatelstvo na své území.

V dobách římského impéria překročily římské legie Dunaj, tábory na území Moravy a Slovenska a vedly boje proti germánským kmenech. Je přirozeno, že se přitom široce rozvíjel obchod podél cest, vedoucí z Itálie přes Carnuntum u Vídne, Slovensko, Moravu a Slezsko k Baltickému moři. Vedle přepychových výrobků italských a římských dílen, které kupovali zejména náčelníci, členové vojenských demokratických seskupení, pronikaly do oblastí na sever od Karpat některé zvyky a prvky kultu, jež sem přinášeli kupci a snad i vysloužili vojáci a jež přejímali zámožní stařešinové kmene. Z polských oblastí pronikaly zase některé zemědělské plodiny, jantar a výrobky z jantaru, po který byla poptávka v Itálii a v některých římských provincích. Do Čech a Moravy se dostávaly z Přímoří nečetné kovové výrobky. Značné množství mincí římského impéria se dostalo přes Slovensko a Moravu na polské území. Z jihu dostaly se do Malopolska také některé technické a řemeslné znalosti, např. hrnčířské. Je rovněž pravděpodobné, že existoval obchod s otroky, válečnými zajatci. V římské době zdržují se na polském i českém území některé germánské kmene, přičemž na území jižně od Karpat existují jakési malé germánské státní útvary, které vedly válku s Římem. Některé stopy ukazují na pohyb určitých skupin obyvatelstva z Polska na jih. Tento pohyb časem sílí a mění se v tzv. stěhování národů. V období nadvlády Avarů, jejichž chánové hledali určité kontakty se „státními“ organizacemi na sever od Karpat, pronikají do Polska přes Slovensko nečetné avarské výrobky. Jedna z byzantských psaných zpráv se zmiňuje o příchodu několika Slovanů ze severu do uherské nížiny. Byli to zřejmě poslové některého ze slovenských vladařů. Z téže doby nacházíme v Čechách keramiku a techniku zdobení typickou pro severozápadní Slovany. Po vytvoření Velkomoravské říše s metropolitním střediskem v Mikulčicích byla část severopolského území (stát „Vislanů“) podřízena tomuto státnímu organismu. Působení Velkomoravské říše se mohlo projevit rovněž v oblasti politické a kulturní, přičemž snad také došlo k pokusům o zavedení křesťanství v Malopolsku.

Velký význam měl příchod české kněžny Doubravky a jejího dvora do Polska. Její sňatek s knížetem Měškem a v souvislosti s tím pokřestanštění způsobilo, že Polsko převzalo církevní terminologii a organizaci církve přímo z Čech bez prostřednictví Německa.

Za vlády Měška I. vedla Malopolskem a Slezskem slavná obchodní cesta z Prahy do Kyjeva. Z tohoto období nacházíme na našem území mnoho českých mincí, tou cestou se dostávají do Polska architektonické prvky a technika zdobení. Slovensko a Morava se zároveň stávají mostem, spojujícím Polsko s Uherskem. V X. a XII. století se začaly rozvíjet feudální dynastické vztahy, které s sebou často nesly epizodické boje mezi feudály. Ty však nemohly přerušit na delší dobu čilé obchodní a kulturní styky. Mnohé z nich se omezovaly hlavně na vlastnické třídy. Z historického obrazu rozvoje obou našich zemí v dávných dobách můžeme vyčíst určitou shodnost historických procesů, zejména na Slovensku, Moravě a Malopolsku. Nelze však pochybovat o tom, že některé procesy, např. vytváření třídní společnosti, probíhaly intenzivněji a dříve jižně od Karpat. Podobně i rozvoj feudálních vztahů je v obou zemích poněkud odlišný, jak tomu nasvědčuje např. Velkomoravský stát. Téměř po celé nejstarší období byly kulturní vlivy, vycházející z území Československa a působící v Polsku, nesrovnatelně silnější než vlivy opačné. Kulturní vlivy velké balzánsko-podunajské oblasti zasáhly polské země již jen okrajově. Naproti tomu se zdá, že etnický pohyb ze severu se v římském období a za stěhování národů omezil pouze na přechod větších skupin obyvatelstva z polského území na jih.

Sirší spolupráce polských a československých archeologů se datuje od prvních poválečných let a je nesporně rozsáhlý a plodnější než řídké styky v období mezi oběma světovými válkami.

Podnět k této spolupráci dal již r. 1946 prof. Jan Filip z Prahy za svého pobytu v Polsku. Z naší strany se tohoto podnětu chopili jako první dr. Witold Hensel a dr. Zdzisław Rajewski, kteří na podzim r. 1947 absolvovali několikadenní cestu po Československu. Od té doby se utěšeně rozvíjejí vzájemné výměnné zájezdy archeologů starší i mladší generace, vědeckých pracovníků archeologických ústavů, akademíí, muzeí a universitních fakult.

Také zahájená bádání o počátcích Polského státu vyvolala v našich vědeckých kruzích zájem o společné studium archeologických problémů a otázek raného středověku. Rozvinutí takových prací vyžaduje podstatné rozšíření spolupráce při průzkumu některých archeologických objektů na čs.-polském pomezí, jakož i diskuse o základních problémech. Tato spolupráce se bude týkat také průzkumu bojiště u Grunwaldu.

Velmi žádoucí je i popularizátorská akce, např. výstavy, promítání vhodných filmů, vydávání populárních publikací. Bylo by jistě užitečné vzbudit mezi turisty z Československa zájem o určité trasy v Polsku, mající vztah k nejstarším jeho dějinám.

N A W A R S Z A W S K I E J S C E N I E

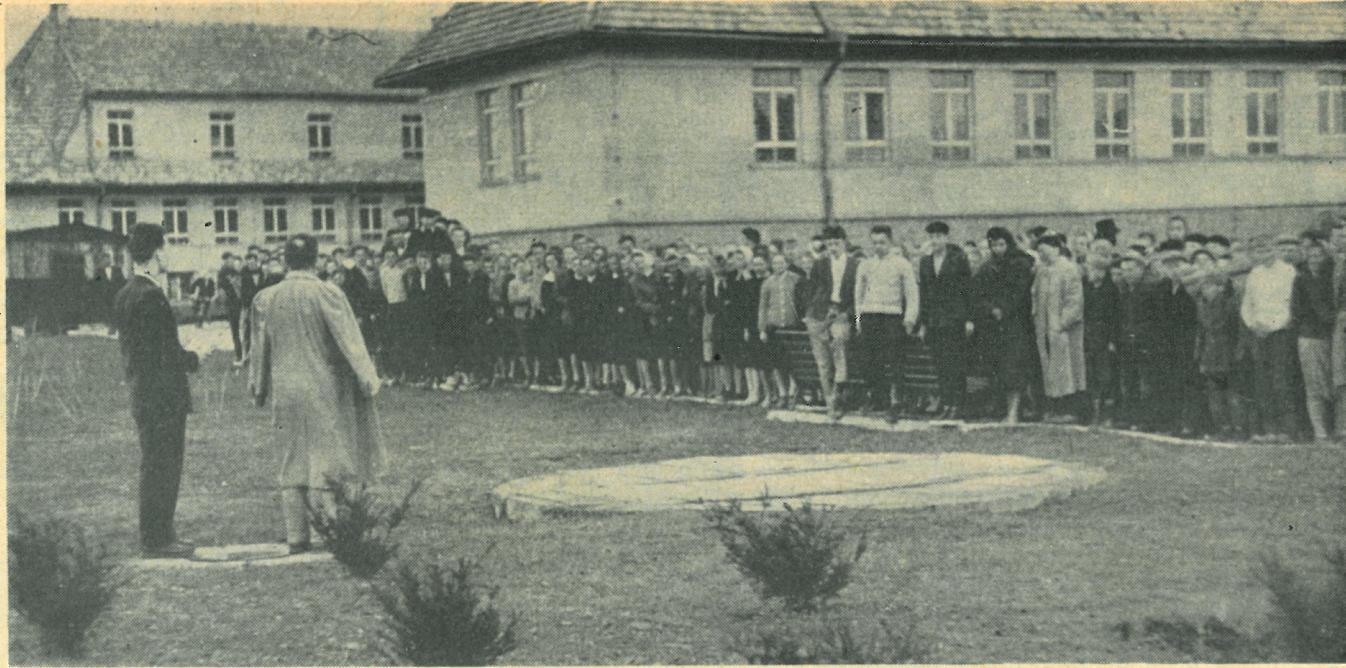

W maju br. odbyły się w Warszawie przegląd zespołów artystycznych pieśni i tańca Towarzystw Narodowościowych, organizowany przy współudziale Ministerstwa Kultury. W przeglądzie wzięły udział także nasze zespoły ze Spisza i Orawy. Piękny folklor tego regionu zaprezentowany przez nasze zespoły zyskał uznanie u licznie zgromadzonej na przeglądzie publiczności warszawskiej, o czym świadczyły zarówno huczne brawa jak i opinie znawców.

STRÓM

TISÍCROČIA

LÝCEUM S POLSKÝM A SLOVENSKÝM VYUČOVACÍM JAZYKOM V JABLONKE PREZILO NEKAŽDODENNÚ UDALOSŤ. ŠKOLA ZAHÁJILA OSLAVY TISÍCROČIA SLÁVNOSTNÝM ZASADENÍM SYMBOLICKEJ LIPY TISÍCROČIA V ŠKOLSKÉJ ZÁHRADE. NA ŠKOLSKOM DVORE SA ZHROMAŽDILA PEDAGOGICKÁ RADA A MLÁDEŽ CELEJ ŠKOLY.

Pod korene lípy bola vložená pamätná listina.
Učitelia a žiaci zúčastnili sa tohto slávnostného sadenia — ktoré bude budúceim pokoleniam pripomínať Tisícročie.

Foto K. ŽÍŽKOVÁ

HOSPODÁRSKE PLÁNY PODTATRANSKA

15 členný Vojvodský urbanistický ateliér v Krakove pod vedením Ing. K. Seiberta pripravuje v týchto dňoch hospodársky plán pre celú podtatranskú oblasť. Nielen Zakopané, ale i okolité obce na Podtatrane su majú stáť turisticko-rekreačními strediskami.

V roku 1960 má byť skončená realizácia užnesenia Rady ministrov vo veci rozvoja tatranskej oblasti. Počala neho ešte v tomto roku sa skutočiť 48 investícii. V 5-ročnom pláne, t.j. v rokoch 1960—1965 sa vloží do investícií 712 mil. zł. Do medzinárodných závodov FIS, ktoré sa budú konať v roku 1962, majú byť hotové internát a telocvičňa v stredisku GKFK pri Ronde, ako i budovy na hranici Lysá Poľana. Významnejšou investíciou, asi 22 mil. zł, bude výstavba turistickej chaty na Morskom Oku vo Vysokých Tatrách. Veľký význam pre hospodársku aktivizáciu Podhala bude mať plánovaná výstavba železničnej trati Witkow — Bukowina Tatrzanska, výstavba horských výťahov, cest, zorganizovanie cestovnej kancelárie pre cudzincov zo zahraničia a založenie campingového mestečka. Podhalanská oblasť získa veľa výstavbou novej železničnej trati z Krakova do Zakopaného, ktorá bude oveľa kratšia, čím sa

oveľa lepšie bude môcť využiť pre hospodárske ciele.

Všetky tieto záležitosti sa prejednávali v apríli 1960, na 2-dňovej porade prezidiov WRN a MRN v Zakopanom. Na porade sa zúčastnili predstavitelia úradu Radu ministrov, urbanistického výboru, vice-minister výstavby Araszkiewicz, ako i pred-

120 zł, okrem toho sandálky a iné. Na trhoch v Poznani NZO uzavrel výhodné zmluvy, podľa ktorých np. 35.000 tisíc párov topánok pôjde do Bulharska.

RABKA SA STANE MODERNÝM KÚPEĽNÝM MESTOM

Nowotarský okres si môže pochváliť nielen

ČO SCHVÁLILI V SZCZAWNICI?

28. apríla sa v Szczawnici zišli pohraniční splnomocneni Poľska a Československa, aby ustáličili niektoré body zmluvy o pohraničných vodách, ktorá bola podpisana v Prahe v roku 1958. Podpísaný bol protokol, podľa ktorého sa poľskí turisti budú môcť zdržovať na slovenskej strane Pienin pri Prameni storočnej vody a zase slovenski turisti na dvoch mestach poľského brehu.

V platnosti zostala poľsko-československá zmluva o transporte člnov z Nižných a Vyšných Stromoviec na slovenskej strane. Československé orgány majú v najbližších dňoch rozhodnúť či spri-stupnia poľským turistom i oblasti Červeného kláštora.

Podľa týchto zpráv možno povedať, že sa znova rozšíri turistické pásmo. Obe jednajúce strany i Poľska i Československa berú do úvahy hlavne návrhy turistov, ktorí si prajú, aby konvenčné pásmo zahrňovalo čo najväčšie turistické oblasti. Obe strany neustále spo-lupracujú i v otázke dobrých ubytovacích možností pre turistov. Nové investície vo vysokohorském teréne musia byť prejednané s Tatranským národným parkom i PANAPom. Ide o ochranu rastlín, zvierat v národných parkoch a o ochranu krásy našich velehôr.

Aleksandra Lewicka

NOVINKY Z PODHALA

staviteľia iných ministerstiev.

OBUVNÝ KOMBINÁT V NOWOM TARGU

Za niekoľko rokov sa stane Nowotarský obuvný kombinát jedným z najväčších tovární na obuv v Poľsku. Kombinát sa stále rozrástá. Najbližšimi stavbami budú 4 obytné bloky s 240 izbami, robotnícky hotel pre 200 osôb, obchodný pavilón a stavba materskej školky. Veľká pozornosť je venovaná bytovým podmienkam pracovníkov kombinátu, lebo veľa robotníkov musí každené dochádzka do práce z odľahlej Oravy a Spiša. Pritom počet zamestnaných v kombináte sa ešte zväčší o 3 tisíce osôb.

Obuvný kombinát v Nowom Targu vyrába

stále širší sortiment obuvi.

Medzi 42 vzormi

nájdeme ľahké, moder-

né pánske mokasinky

za 220 zł, dámske za

Zakopaným ale i Rabkou, ktorá si získala slávu hlavne ako ozdravovňu pre deti.

V roku 1957 kúpele Rabka slávili 1000-ročie svojho založenia. Súčasne sa zrodili plány, ktoré doteraz miestne orgány systematicky reálizujú.

Plán rozvoja Rabky predvída zoskupenie najdôležitejších sanatórií v centre mesta. Zo starých objektov ostane „na pamiatku“ len „U kráľa Kazimíra Veľkého“, pamätajúci ešte založenie Rabky. Okolie Nowego Świata, Pstruského sanatóriu, ulice Dietla, Polna a Skłodowskiej budú strediskom liečenia tuberkulozy, v okolí Bani budú sanatória preventívne, Stone a Pod Grzebienniem sa stanú obytnou štvrtou. Plánovaná je výstavba domu turistov, parking, campingu mestečko. Hlavná dopravná tepna bude viesť od Skomielnej Bielaj, ulicou 1. Maja.

NAŠA KONSULTÁCIA . . .

Postupný rozvoj hospodárstva na Slovensku prispieval ku zvyšovaniu hospodárskeho potencionálu celej republiky a menil jeho charakter na krajiny, ktorá nesie všetky znaky priemyselne vyspelého hospodárstva. Tento proces bude ďalej pokračovať v tretej päťročnici, (v roku 1961—1965). Slovensko nie len sa zmení v priemyselne vyspelú krajine, ale v niektorých výrobách bude v podstatnej miere roz-hodovať o zachovaní plánovaných proporcii. Tiež v poľnohospodárskej výrobe pripadá Slovensku v tretej päťročnici mimoriadne veľká úloha, ak sa má splniť poľnohospodárska výroba v celej Československej republike.

Celkový objem priemyselnej výroby na Slovensku vzrástie v tretej päťročnici o 75 percent. Podiel priemyselnej výroby vyrábanej na Slovensku, sa zvýší zo 17,79 roku 1960 na 20,4%. Celkový objem priemyselnej výroby bude takmer veľký, ako bola priemyselná výroba v celom Československu roku 1948. Je to ohromný úspech, keď si uvedomíme, že je to asi o 10% viac ako v predmníchovskom Československu. Tieto čísla však ešte zdaleka nevystihujú úlohy priemyslu v celom národnom hospodárstve.

V rámci plánovaného rozvoja priemyselnej výroby sa predpokladá, že niektoré druhy výroby sa budú rozvíjať takým spôsobom, že ich realizácia rozhodne o úrovni zásobovania v celom národnom hospodárstve v budúcich rokoch.

Najdôležitejšie z tohto hľadiska sú odvetvia hutného priemyslu, chemického priemyslu a niektoré odbory strojárenskej výroby. V týchto odvetviach zaujme výroba niektorých výrobkov na Slovensku vedúcu a výlučnú úlohu v celom Československu.

Tak napríklad dostáva a nadáľ bude metalurgický priemysel i zahraničný obchod dostávať magnetové a chrommagnetové výrobky, ktoré sa budú vyrábať tiež v nových závodoch v Lubenišku, Košiciach a ďalších, zo Slovenska. Je všeobecne známe s akými tažkosťami a obeťami sa získavajú potrebné farebné kovy a že plynulé zásobovanie týmito výrobkami v tretej päťročnici sa dosiahne len tak, že sa uskutočnia veľké zámeny hliníka za med a použijú sa plastické hmoty, ktorých výroba sa prudko bude rozvíjať práve na Slovensku.

Výroba hliníka je už plne sústredená na Slovensku a predpokladá sa jej ďalšie zvýšenie. Výroba medzi rafinovanou, jedného z najdôležitejších farebných kovov, zabezpečí sa tiež v plnom rozsahu na Slovensku. Za tým účelom sa uskutoční rekonštrukcia závodu v Krampachoch. Nemožno v nijakom prípade obišť výstavbu niklovej huty v Seredi, v ktorej sa bude spracovať albánska železokalcíná ruda. To je ďalšia významná surovina, ktorej potreba sa bude kryť výrobou na Slovensku.

Tiež v oblasti čiernych kovov, najmä výstavbou nového východoslovenského kombinátu zaujme postupne táto výroba rovnaké miesto ako dnešné hutné závody v českých krajoch. Jeho význam však

bude väčší v rokoch štvrtej päťročnice. Aj pritom prírastok výroby surového železa sa z jednej tretej zabezpečí v tomto novom závode, ktorého výstavba bude skúšobným kameňom odbornej zdatnosti pracovníkov. Vedľa sa má vybudovať vo veľmi krátkom čase spolu so zábehom výroby.

V oblasti chemickej výroby sa treba zmieniť aspoň o niektorých výrobkoch, ktoré sa budú v roz- hodujúcej miere vyrábať na Slovensku. V prvom rade je to spracovanie nafty. Nafta, ktorá je v kapita-listickom svete zdrojom násilia a zločinu, je v Československu mierovým prostriedkom, ktorý služí zlepšovaniu životných podmienok ľudu. Bude prúdiť mohutným potrubím zo Sovietskeho svazu. Prvá etapa potrubia sa vybuduje z Užhorodu do Bratislavu. Ním sa privedia ropa do najväčšieho závodu na jej spracovanie v Československu, ktorým po dokončení výstavby bezsporu bude Slovnaft. Z celkovej potreby pohonných hmôt roku 1965 sa v Slovnafti vyrobí 63%. Predpokladané zvýšenie výroby pohonných hmôt sa dosiahne prakticky na Slovensku. Prirodzene, že pohonné látky nebudú jediným výrobkom tohto závodu.

Dalšia výroba, na ktorej úspešnom rozvoji záleží rozvoj poľnohospodárskej výroby, a ktorá sa v rozhodujúcej miere zabezpečí na Slovensku, sú umelé hnojivá. V pláne do roku 1965 sa počítá so zvýšením priemerných dávok minerálnych hnojív na 1 ha skoro na dvojnásobok súčasného stavu. To vyžaduje, okrem dovozu draselných hnojív, zvýšiť

SLOVENSKO V ROKOCH 1961

KONCENTRAČNÍ TÁBOR

NÁKLADEM „WYDAWNICTWA PRAWNICZEGO“ BYLA VE VARŠAVĚ VYDÁNA KNIHA BR. J. SEHNA „KONCENTRAČNÍ TÁBOR OSVĚTIM–BRZEZINKA“ (Auschwitz–BIRKENAU) — STRAN 136, ILUSTRACÍ 42, CENA 15 ZŁOTÝCH. KNIHA BYLA VYDÁNA V POLSKÉM, ČESKÉM, RUSKÉM, FRANCOUZSKÉM, NĚMECKÉM A ANGLICKÉM JAZYKU. VŘELE DOPORUČUJEME VŠEM NAŠIM ČLENÁRŮM ABY SI TUTO VELMI ZAJÍMAVOU DOKUMENTÁRNÍ KNIHU PŘEČETLI.

Žádná bitva v dějinách nebyla tak krvavá jako vraždění cyklo-nem B v Brzezince. Hoess, nespravedlivě nejlépe informovaný vůdce vykonavatel těchto vražd, popisuje jejich průběh takto:

„Na jaře 1942 přijely z Horního Slezska první transporty Židů, kteří měli být všichni usmrčeni. Byli zavedeni s rampy do bunkru 1, zřízeného v rolnické usedlosti, přes louky, na nichž byl později stavební úsek III. Vedli je Aumeier a Palitzsch a několik vedoucích bloků a aby je zmátl, hovořili s nimi pokud možná bezstarostně a vyptávali se jich na jejich povolání a znalosti.“

Když přišli k usedlosti, nařídili Židům, aby se svlékli. Ti šli z počátku klidně do místnosti, v nichž se měla provést desinfekce, ale zkrátka se začali znepokojovali a mluvili o smrti udušením. Vznikla jistá panika. Okamžitě byli všichni Židé, kteří byli ještě venku, nahnáni do komor a dveře za nimi zavřeny a zašroubovány.

Při dalších transportech jsme hned na začátku hledali neklidné živly a nespouštěli je s očí. Jestliže jsme zpozorovali zneklidnění, ty, kteří je šířili, jsme nenápadně zavedli za stavení a tam je zabíjeli z malorázky tak, aby to ostatní nezpozorovali.“ „Menší děti se hrály nebo hašterily, když vcházely do komor s hračkami v rukou. Všiml jsem si, že ženy, které tušily nebo vědely, co je čeká, zmohly se na to, aby přes smrtelnou úzkost v očích s dětmi žertovaly a laskavě jim domlouvaly. Jeden stařec, když mne míjel zasyčel: „Němci budou těžce pykat za to hromadné vraždění Židů“. Občas se stávalo, že když se ženy svlékaly, začaly křičet tak otřesně, že to člověka pronikalo až do morku, rvaly si vlasy a chovaly se jako šílené. Byly rychle odvedeny za baráky a tam z maloražní zbraně zastřeleny ranou do krku.“

Transporty určené k vyhlazení přicházely do Osvětimi stále častěji. Lidé z těchto transportů byli přímo s rampy hnáni na místo, kde byly plynové komory. Ty, kdo nemohli chodit, převážela nákladní auta. Od železniční rampy směrem ke krematoriům tálily

tisícové lidské zástupy; šly pomalu, aby bylo kdy odklidit z plynových komor mrtvoly dřívějších obětí. Prostředkem silnice, rovnoběžné s železniční tratí, projížděla nákladní auta, jež převážela starce, nemocné a děti. V příkopech podél cesty leželi esesmani s kulomety, připravenými k palbě.

Ke skupině lidí, sehnávané na malé nádvorí před plynovou komorou, promlouval jeden esesman; ujišťoval je, že se jdou koupat a desinfikovat, protože jsou mezi nimi špinaví a zavření a v takovém stavu nemůže být nikdo do tábora přijat. Ani vězni ze zvláštního oddílu (Sonderkommando), zaměstnaní ve svlékárně, neříkali Židům pravdu. Říkali jim pouze to, že prý je čeká koupání a desinfekce, a připomínali odsouzenecům, aby si pořádně složili své věci a zapamatovali si kde je složili, aby je pak po desinfekci snadno najezli. Zatím se přenosnými koší s koksem komora vytápěla. Dělalo se to proto, aby se kyanovodík lépe vypařoval.

Když se Židé svlékli, šli do plynové komory. Byla vybavena sprchami a vodovodními trubkami, takže vyhližela jako koupelna. Ženy s dětmi šly obyčejně napřed, potom muži, kterých bylo vždy méně. Aby se jich do komory s 210 m^2 vešlo asi 3.000, byli vznámeni bitím a štváním psy. Potom se dveře komory rychle zašroubovaly a připravení desinfektoři ihned házeli do komor cyklon zvláštními otvory s rozprašovači, které zajišťovaly rychlé a maximální působení jedu. Tak se okamžitě tvořil plyn.

Hoess takto popisuje vlastní pozorování toho, co se dalo v plynových komorách:

„Spehýrkou ve dveřích bylo vidět, jak osoby, které stály u vhazovacích otvorů, ihned padaly mrtvé. Téměř jedna třetina obětí umírala okamžitě. Jiní se začínali tlačit, křičet a lapat po vzduchu. Zkrátka se však jejich křik měnil v chropotání a po několika minutách už všichni leželi. Nejvýše po 20 minutách se již nikdo nehýbal. Učinek plynu se projevoval během 5–10 minut. Křičící, starí, nemocní, slabí a děti padali dřív než zdraví a mladí.“

Ze svědeckých výpovědí topičů, zaměstnaných v krematoriích, vyplývá, že po zamčení dveří plynové komory se oběti tlačily k nim, rozbití byly špehýrky, poškozovaly elektrické vedení a ventilační instalaci.

Za půl hodiny po vložení plynu se otvíraly dveře a spouštěly ventilátory. Mrtvoly se z místnosti začaly ihned vytahovat a vytahovat nahoru k pecím.

Když lidé vcházeli do komor, byly mrtvoly jakoby v dřepu, měly blederůžovou barvu a na různých místech byly pokryty tmavorůžovými a nazelenalými skvrnami. Některé mrtvoly měly na ústech pěnu, jiným tekla z nosu krev. Mnohé měly otevřené oči. Velmi mnoho jich leželo zaklesnutých do sebe. Nejvíce natlačených těl leželo blízko dveří. Méně jich bylo u otvorů, jimiž se vhazoval cyklon. Z polohy těl bylo vidět, že lidé prchali od násypných otvorů a že se chtěli dostat k východu.

Predstavujeme čitateľom skoro úplný profesorský sbor lycea v Jablonke. Oni venujú Vašim detom celú svoju starostlivosť pripravujúc ich na budúci samostatný život.

Náš fotoreportér na návštěve v Československu stretol predsedu Obvodného výboru Spoločnosti zo Zelova Vilemá Tomeša, člena Spoločnosti Jána Klimku — predsedu okr. súdu v Lasku a predstaviteľa zahraničného ústavu.

V KUCOVĚ

Kucov, druhé v poradí najväčšie stredisko Čechov v Poľsku nachádza sa v okr. Bielskopolenský v Lódzkom kraji. Počas jarných dažďov, dedina je ako vymretá. Život sa sústredzuje v domácnostach alebo v klubovni Spoločnosti. Senzáciu je obdržaný od Spoločnosti moderný televízor, ktorý iste ešte viac sprijemňuje volné chvíle.

— 1965

výrobu dusíkatých hnojív a hnojív fosforečných. Výstavbou závodu Duslo v Šali a rozšírením kapacity chemických Závodov Juraja Dimitrova v Bratislavě a chemických závodov v Žiline sa bude roku 1965 zabezpečovať výroba viac ako polovice těchto hnojív. Z toho je zřejmé, aké velké úlohy připadají týmto závodom pri plánovanom zvýšení poľnohospodarskej výroby. Je to tým dôležitejší, že zásobovanie obyvateľstva potravinami v tretej päťročnici sa má zabezpečiť vlastnou poľnohospodárskou výrobou.

Sú ešte ďalšie výrobky, ktoré sa budú vyrábať výlučne na Slovensku a nie sú o nič menej dôležité ako predchádzajúce, lebo v rade príprav budú nahradzovať suroviny dovážané z kapitalistických štátov. Sú to napríklad polyvinylchlorid v Novákoch, polyethylen v Slovnafte a polyamidové kordy v Humennom, viskózový hodváb najmä v Bratislavave, spracovanie plastických hmôt v chémii. Ale aj v strojárstve sú také výrobky, ako napríklad výroba chladničiek v Zlatých Moravciach a účasť strojárskych závodov na výrobe valcovaneho zariadenia, ktorého výroba rozhodne o výstavbe čiernej metalurgie.

Nie menej významná úloha patrí poľnohospodárskej výrobe. Aby sa dosiahlo celoštátné zvýšenie poľnohospodárskej výroby o 23% do roku 1965, plánuje sa zvýšenie poľnohospodárskej výroby na Slovensku o 47,2%. Pomer týchto dvoch čísel ukazuje zreteľne na to, aký význam má poľnohospodárstvo

v tejto časti republiky do roku 1965. Splnenie a dosiahnutie tohto tempa predpokladá dosiahnutie v najkratšom čase rovnaký objem poľnohospodárskej výroby na jeden ha poľnohospodárskej pôdy ako v českých krajoch.

Významným prínosom pre poľnohospodárstvo bude rozsiahla vodoohospodárska úprava Východoslovenskej nížiny. Skoro prestane byť tento kraj močaristou pustatinou a navždy sa odstráni nebezpečie vyskytovania komárov, pôvodcov malárie, vodoohospodárska úprava Východoslovenskej nížiny zmení tvárnosť tohto územia a zlepší životné podmienky obyvateľstva.

Rozhodujúcou podmienkou pre plnenie a dosiahnutie týchto úloh je investičná výstavba. Smernice na rok 1960 až 1965 predpokladajú rýchlejšie tempo investícii na Slovensku ako v českých krajoch. Tempo rastu investičnej výstavby štátových organizácií na Slovensku robí zhruba dvojnásobok a ich podiel dosiahne do roku 1965 na celkovom objeme štátových investícii 29%. Za celú päťročnicu bude na Slovensku možné realizovať investičnú výstavbu v rozsahu 72 miliárd Kčs, čo je rovnaké množstvo aké bolo v celom národnom hospodárstve Československa v rokoch 1953 a 1957.

Plánovaný rozvoj hospodárstva na Slovensku významnou mierou prispeje k posilneniu národného hospodárstva celej republiky a vytvorí veľmi dôležitú základňu hlavně v rozhodujúcich odvetviach výroby.

NAŠA KONSULTÁCIA

DNI OŚWIATY, KSIĄŻKI I PRASY

— Dzisiaj chyba mogę sobie poczytać, przecież są Dni Oświaty, Książki i Prasy.

RADY PRAVNIKA

SMERNICE NAJVYŠŠIEHO SÚDU VO VECI DELBY SEDLIACKEJ PÓDY

Smernice Najvyššieho súdu zo dňa 27. februára t.r. je treba započítať medzi najdôležitejšie uznesenia, ktoré Súd vyniesol behom svojho dlhorodeného pôsobenia.

Základom týchto smerníc je tendencia zvýšenia poľnohospodárskej výroby a zaistenie pracujúcim dostatočného množstva potravinárskej výrobkov ako aj zaistenie príemyslu potrebných surovín.

Realizujúc túto zásadu Súd došiel k uzáveru, že je potrebne brať do úvahy záujmy rolníka.

Tieto záujmy zhodujú sa so záujmami štátu a sú obsažené v nasledujúcich postulátoch.

1) Predíst dalsiu rozdrobeniu sedliackej pôdy na základe dedičstva.

Uvedieme aj príklady. Jeden z okresných súdcov v rzeszowskom kraji podelil hospodarstvo o rozlohe 1.70 ha tým spôsobom, že vdove po zosnulom majiteľovi, ktorá reprezentovala $\frac{3}{4}$ dedičstva priznal pôdu zodpovedajúcu jej čiastke a zostatok ($\frac{1}{4}$) podelil medzi 5 ďalších príbuzných, aj takých, ktorí reprezentovali len $\frac{1}{40}$ čiastku; takto vznikli parely, ktoré mali len 4 áre; návrh vydovy, aby súd pridelil celé hospodárstvo jej a ostatným prisúdiť splátky, ktoré by ona splácala, súd zamietol.

Ten isty Súd dobré hospodárstvo podelil medzi 11 dedičov.

Teraz Najvyšší súd nariadił, aby deľba sa uskutočnila tým spôsobom, že súd prideli hospodárstvo tomu dedičovi, ktorý bude schopný zaistíť riadny chod hospodárstva.

2) Stanovenie dolnej hranici zodpovedajúcej prostrednej úrovni poľnohospodárskej kultúry.

Všetci si uvedomujeme, že je rozdiel medzi poľnohospodárskou kultúrou severných a južných oblastí. Je to závislé od druhu pôdy a podnebia. Často v jednom okrese tieto rozdiely sú badateľné.

Výsledky výskumov, ktoré viedlo Ministerstvo poľnohospodárstva dokázali, že väčšina malých a zakrpatených hospodársstiev nachádza sa na južnom území Poľska. Krakowské vojvodstvo má najviac takýchto hospodársstiev. Najhoršimi okresmi v krakowskom vojvodstve sú okresy nowotarský a sądecký.

Najvyšší Súd rozhadol, že pre krakowské vojvodstvo je treba pokladat za najnižšiu priemernú hranicu t.j. zodpovedajúcu strednej úrovni poľnohospodárskej kultúry — 3 ha.

To znamená, že zásadne nemajú sa vytvárať menšie hospodárstvá.

Zmenenie tejto dolnej hranice môže nastať len v prípade zavedenia vymedzeného hospodárstva (zeleninárstvo, pestovanie priemyselných alebo semenárskych rastlín). Zväčšenie môže nastať len v prípade, keď je hospodárstvo zvlášť zanedbané.

Výnimky sú možné len v zvláštnych prípadoch s príhľadnutím k okolnostiam týkajúcim sa súkromných alebo hospodárskych situácií niektorého dediča.

3) Usmernenie výšky splátok. V tejto záležnosti Najvyšší súd rozhadol, že pri hodnotení dedičstva nesmie sa brať do úvahy spekulatívna cena pôdy.

4) Najvyšší súd rozhadol, že v prípade, keď dedič nežiada vydelenie z dedičstva pôdy alebo keď toto vydelenie je právne nedovolené, smie sa v prípade ak je vziasaný s daným miestom (je pracovníkom národného výboru, agrónomom, remeselníkom, učiteľom), prideliť mu stavebný pozemok aj v prípade keď neplánuje v najbližšej dobe stavbu rodinného domčeka.

A však Súd oznamuje, že dedinský stavebný pozemok nesmie prekráčať 5.000 mtr.²

5) Končne Najvyšší súd rozhadol, že ako súdnych odhadcov k hodnoteniu pozemkov treba predvolať osoby, ktoré majú patrčné vzdelenie ako aj prax. Môžu to byť zamestnanci poľnohospodárskych vedeckých ústavov alebo orgánov pôdoohospodárskej administrácie.

Uvedené smernice Najvyššieho súdu mali by vplynnú na radikálnu zmene v praxi v tých súdnych pojednávaniah, z ktorých vyvierať nesprávne uzávery vynikajúce z reorganizácie predpisov dedičského práva.

Mgr. B. WŁODARSKI

RADY ZVEROLEKÁRA VČELY (4)

MUČNIVKA — PLESNIAWKA KROPIDLAKOWA

Pričinou tejto choroby je cudzopasný hrif. Larva sa nakazi hned na jar alebo v čase najväčšej ho nosenie peľu. Choroba sa zmenzuje larvy vo všetkých fázach jej vývoja. Jedy, ktoré vylučuje hrif, spôsobujú porážku dýchacieho ústrojenstva larvy a jej uhynutie. Nemáme zatiaľ úspešné formy liečenia. Infikované plasty treba odstrániť a úle výdezinifikovať. V tazích prípadoch aj včely treba poliať sŕiou a spálit spolu s plástami.

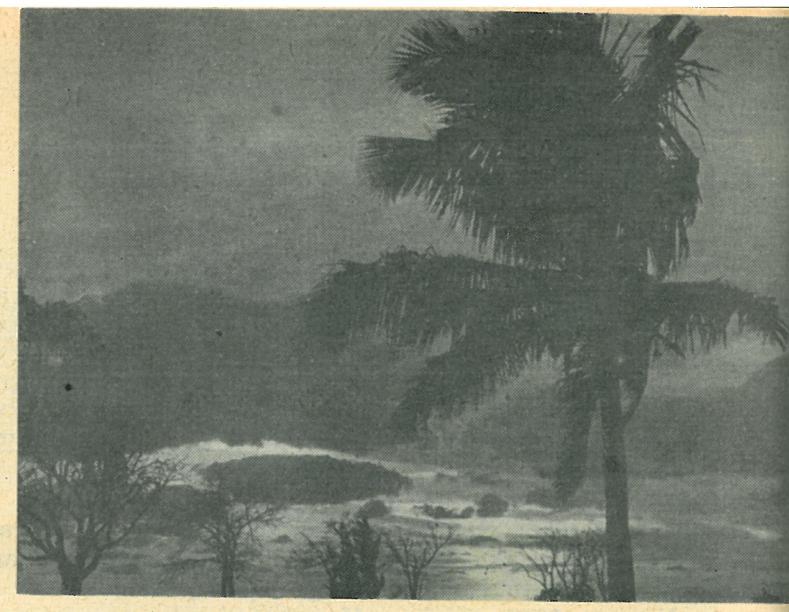
NEINFEKČNÉ CHOROBY DOSPELYCH VČIEL. HNACKA.

Hnacka u včiel sa objavuje v druhnej polovici zime, alebo počas dĺhších chladov a nečasu v lete. Objavom tejto choroby je vyletovanie jednotlivých včiel z úla a hynutie pred úrom. Uhytnuté včely sú vzduté a plasty s streha úla je zašpinená smradlavými výkalmi. Aby včely nedostali hnacku, treba úle na zimu dobre opatrít a postarať sa o kvalitné krmenie. Ak dostanú hnacku počas chladných dní v lete, treba preniesť úle do výhriatej miestnosti a pootvárať otvory, aby včely mohli lietať. Keď sa včely rozohrajú, postupne začáname okná čím ich prinútiť vratiť sa do úlu. V medzičase podopĺňame zásoby.

MÁJOVÁ CHOROBA.

Príznaky tejto choroby objavujú sa v apríli alebo v máji a zapričinuje hynutie mladých včiel. Okolie úlu pokrýva sa včelami, ktoré sú neschopné letu. Poznáme dva typy tejto choroby: Pri prvom type pozorujeme vzdutie a oslabnutie včiel po chladných nocach. Pri druhom type nie sú takých objavov, ale sú ním postihnuté včely v mokrých krajoch, keď kvitnú kvety (jaskry). Príčiny tejto choroby nepoznáme. Pravdepodobne je to otrávenie počaseným peľom kvetov. Preto v čase nepriznávnych atmosférických podmienok a keď kvitnú jedovaté rastliny zatvárame včely v úle. Dobre je pred zakvitnutím jedovatých rastlín pokosiť lúky.

Dr. H. MĄCZKA

ZEMĚMI MOREMI

C. KAZUBEK

L od má necelých 500 tun brutto. Když jsem poprvé stanul na jej palubě před započetím cesty Atlantikem, cítil jsem se trochu nejistě. Není to výzva osudu, aby se na tak malé skořápce zápasilo se silnými štormy severního Atlantiku? Viděl jsem, že jsme nebyli v tomto ohledu výjimkou. Několik společnosti, jako např. „French-Line“, „Fjell-Oranje“ a „Hamburg-Chicago“ sprostředkují už od let pravidelnou plavbu mezi Evropou a Velkými jezery, používajíce lodí podobných velikostí. Větší by nepronuly mělkými a úzkými kanály mezi Montréalem a jezerem Ontario. Ale přesto v mém podvědomí zůstalo trochu nepokoje, stejně — jak se domnívám — v každém členu posádky. Nebot ke každé lodi se získává důvěra teprve za čas, po zkoušenostech.

* * *

— hned udělá pořádek. Bez velkých ceremonií, energickými gesty a panovačným basem vyhazuje své krajany z lodi. Po této operaci prosí o vynesení křesla na palubu. Sundavá čepici a stejnokroj, otvírá aktovku — jak se ukazuje, plnou holíčských přírodníků — a upřímným hlasem prosí:

— Kdo si přeje oholit a ostříhat?

Kingston neoslnuje svou architekturou. Nejokázaleji působí budovy různých mezinárodních bankovních domů, při čemž převahu mají banky kamadské. Je tu také pár špatných pomníků, z nichž nejvíce uctíváný — pomník královny Viktorie — stojí uprostřed zeleně a květu nevelkého náměstí v centru města. Odtud baculatá královna hledí panovačným a trochu ospalým zrakem na svoji kolonii. Ale to už je minulost — kolonie už není. Místo toho je dominium British West Indies s opravdovým černochem jako premiérem a duchačným hlavním městem v Port of Spain na ostrově Trinidadu.

V městě bydlí asi jenom proletariát. Zámožnější obyvatelé mají své domy ve výše položeném předměstském okolí a hned jak skončí práci, rychle opouštějí automobily dusný a horký Kingston. Proto se také obchody ve městě zavírají dost brzy, zase naopak v předměstích jsou v provozu do pozdních večerních hodin. Zajímavější je, že tyto obchody — dobře zásobené luxusním zbožím — stojí často mimo obydlené čtvrti v osamělých budovách u silnic. Tyto obchody slouží motorizovaným kazníkům.

Jsme za městem, jedeme podél panorámy temnozelených hor. Pastelové bungalovy s prostrannými verandami, se skoro plochými střechami, zacloněné různými papodivními květy, stojí daleko od dokonalých, asfaltových silnic v rozsáhlých, pěstovaných zahradách. Působí to náladu zatiší a osamělosti. Někde tu pěstuje nějaký bohatý Čínan proslulé vstavače, o kterých všechni mluví, ale málokdo je viděl. Takový je právě koníček tohoto Číana — pěstovat, ale nic nikomu neukázat. Žije jen sobě a svým vstavačům.

V době války němečtí zajatci pěstovali na přilehlých územích zeleninu. Dnes je všechno rozdelené na záhon. Za pět tisíc jamaických funtů je možno zakoupit elegantní bungalow se záhonem a pohledem na barevné se měnící zátku. Jestliže je tu pro někoho příliš horko, může se odstěhovat výše — klima je na vybranou. Angličané, přijíždějící na Jamajku, tráví první období pobytu vysoko v horách a teprve později postupně scházejí dolů, aby bez otřesu přešli období aklimatizace. Čínan, bohatý kupec z Kingstona, který mne provádí po okoli, tvrdí, že dezejí podnebi je příjemné a zdravé. Ale těžkým údělem jsou tropické cyklony, zvané hurricanes, nebo tornado. Jen při vzpomínce na ně se Čínan krčí ze strachu. Jeho oči, plné nepokoje, jakoby podvíděm hledaly záchrannu.

— To není vůbec nic zábavného, říká. Nikdy se neví, co komu spadne na hlavu, anebo kam člověka smete vítr. Je možné dokonce utonout ve svém vlastním domě, nebo být unesen proudy lítajíku do moře. Lépe je vůbec o tom nemluvit.

Restaurace „Rainbow“. Jdeme sem, abychom si zlepšili náladu. Nad stolků visí přímo se stromů větve zelených banánů. V polostínu baru je vidět jenom bílé frakty barmanů, číšníků a pikolíků, triptyk skla a chromovaných barových stolků. Černé tváře a ruce se ztratily v temně. Pijeme whisky.

Čínan má snoubenkou a odpoledne jsme se tu s ní umluvili na dancing. Musím přiznat, že je sličná, jako ze slonové kosti. Číšníčka se mi velmi líbila. A ne jenom mně. Netajil jsem to před snoubencem. Jak se hned ukázalo, byl to omyl. Dívám se na hodinky a povidám:

— Jistě za chvíli už přijde vaše snoubenka.

Bohužel ne, slyším odpověď. Bolela ji hlava a musela, zůstat doma. Bylo jí to lito, protože tak ráda tančí...

Podezřelé, pomyslel jsem si.

* * *

FILMOVÁ HÁDANKA

Pekná a nadaná herečka, speváčka a tanečnice — narodila sa v Texase 1. apríla 1932 (nie je to pravopísny žart). V roku 1948 bola zvolená „Miss Burbank“ (veľké mesto v Kalifornii). V roku 1952 bola pomenovaná „hviezdou budúcnosti“. Jej dôležitejšie filmy: „Daždová pesnička“, „Pasca lásky“, atď. V „Daždovej pesničke“ a v „Pasci lásky“ obdivujeme jej tanečné umenie vedľa Gene Kelly, a Donaldu O’Connora.

A teraz prosíme filmových fantuškov o uhádnutie mena a prezviska tejto herečky. Fotografie filmových hercov a herečiek čakajú a budú vylosované medzi tých, ktorí do 14 dní zašli správnu odpoved.

REDAKCIЯ ODPOVEDÁ

Peter W. — Olsztyn — Dakujeme za pozdravy. Jacqueline Seward môžete pišť na adresu: Unifrance Film, 77, Av. des Champs Elysées, Paris 8, France.

František Z. zo Štítina — nápad je dobrý, skúšime. Za správne rozlúštenie filmovej hádanky v januárovom čísle priznáme odmeny, namiesto kníh — fotografie filmových hercov.

ROZLÚSTENIE z Č. 1.

(Garry Cooper)

Fotografie filmových hercov a herečiek za správne rozlúštenie dostávajú:

1. Włodzimierz Dedeckusz — Zelów, Piotrzkowska 18.

2. Henryk Hetman — Szczecin, Jedn. Narod. 31. Dom Studenta.
3. Jan Pierog — Jabłonka Or. č. 331.

ROZLÚSTENIE z Č. 2.

(Barbara Kwiatkowska)

Odmene — fotografie filmových hercov a herečiek za správne rozlúštenie hádanky dostávajú:

1. Małgorzata Mlynarczyk — Czarna Góra 107, p. Jurgów.
2. Emilia Kućkovičová — Orawka 93.
3. Barbara Deresz — Warszawa 45, Al. Konstytucji 42-4.
4. Mária Chowaniec — Jurgów č. 8.

Fotografie posielame poštou, odber prosíme písomne potvrdiť.

FOTO - HÁDANKA

Rys. E. MANČZAK

Prinášame obrázky dvoch rastlín, ktoré sú chránené. Na prvom obrázku: kvety sú žlté, rastú do výšky 30–60 cm na vlnkých lúkach, kvitne v máji a júni.

Druhý obrázok: kvety sú fialové, rastú do výšky 30–60 cm, rastú v jasných lesoch a na horských úbočiach, kvitne v máji a júni. Je to rastlina jedovatá.

Odpovede môžete pisať aj poľsky (pomenovanie) na korespondenčných listoch. Správne odpovede budú odmeneňné.

MÓDA ◆ MÓDA ◆ MÓDA ◆ MÓDA

Malíčkostami môžete zmeniť svoj vzhľad z každodenneho na „mimoriadne“. Vhodne voleňa bižutéria k blúzke a sukni, povedzme náhrdelník zo sklenených alebo drevených perál a šerpa v drieku s ozdobným kvetom „oživí“ vašu „starú“ hodvábnu blúzku a sametovú sukňu.

No umelá ruža vhodne dopĺňujúca bielu piketovú blúzku a polovičné čierne rukavice zo silónu alebo jemnej kože urobia „z každodennej“ — „slávnostrú“.

„Nedelné“ šaty môžeme obnoviť kusom látky súladnej farby šiat upraveným v improvizovaný pás s markazičovou bižutériou ihlu, alebo sponou na vlasy, ktoré normálne nosíme upravené do vrkoču, upravíme pre túto príležitosť so sametovou ozdobou vo forme uvážovačky s lesklou sklenenou sponou.

I obyčajne silónové čierne dlhé rukavice dajú sa rýchle upraviť s vikusne upravenou malou uvážovačkou na zápalu a prúžkovou ozdobou na hornom okraji, ktorú zhotovíme pomocou štetca a zlatej látkovej farby.

Konečne bižutérne doplnky, náhrdelník môžu sa navzájom kombinovať a ich tvar sa meniť rôznymi ozdobnými uzlami. Nápr. náhrdelník dvojite obtočený okolo krku sa vpred prostredkom preklenie uzlom, alebo uvážovačkou zo sametu sa doplni bižutérnou lesklou sprežkou.

JAZY KOVÝ STÍLP ČEK

PREDLOŽKY S, SO, ZO V SLOVENČINE

Kým v polštine je len predložka z, ze, v slovenčine máme popri z, zo aj predložku s, so. Ako sa správne vyslovujú.

Predložka z, zo sa používa vždy v spojení s. pátom, teda v prípadoch ako z domu, z pola, zo zeme, zo Slovenska a pod. Naproti tomu predložka s, so sa spája so 7. pádom, napr. s otcom, s bratom, so sestrou, so susedom a pod. Tieto pravidlá veľmi jednoduché, platia bez výnimky, počiaľ ide o písanie uvedených predložiek.

Trochu zložitejšie je správne vyslovovanie uvedených predložiek. Platí tu zásada o tzv. spodobaní spoluľások podľa znenlosti (podľa ktorej pred neznenou spoluľáskou sa mení páravá znená zodpovedajúcu jej neznenú a naopak). Podľa toho predložka z sa vyslovuje pred znenými spoluľáskami a pred samohľaskami ako znené (z teda tak ako sa píše), napr. z mesta, z obce, z jamy, z auta a pod. Pred neznenými spoluľáskami sa však vyslovuje ako „s“, napr. z pece (vysl. „s pece“), z komína (vysl. „s komína“) a pod. Predložka so sa v zásade vyslovuje ako „zo“, napr. so sestrou (vysl. „so sestrou“), so švagrom (vysl. „so švagrom“) a pod.

Aj pri predložke s, so je podobná situácia. Pred neznenými spoluľáskami sa vyslovuje ako neznené „s“, napr. s predsedom, s koreňom, s chlapcom a pod. Pred znenými spoluľáskami a pred samohľaskami sa však predložka s vyslovuje ako „z“, napr. s batohom (vysl. „z batohom“), s matkou (vysl. „z matkou“), s otcom (vysl. „z otcom“) a pod. Predložka so sa v zásade vyslovuje ako „zo“, napr. so sestrou (vysl. „so sestrou“), so švagrom (vysl. „so švagrom“) a pod.

Fred osobnými zámenami sa však predložka s, so vyslovuje vždy ako s, so, teda neznenelo, i keď nasleduje po nich znená spoluľáska. Teda spojme so mnou, s ním, s nou, s nami, s vami, s nimi sa vyslovujú tak ako sa píšu. Výslovnosť „zo mnou“, „z ním“, „z nami“, „z vami“ a pod. je nesprávna a pokladá sa za chybnu, nespisovnú, preto sa jej treba stastlivovo vyhýbať (najmä ak je nám známa z nášho domáceho nárečia).

Ako vidieť, používanie slovenských predložiek s, so, z, zo je pomerne jednoduché, a to v písme i vo výslovnosti. Stačí si dobre povšimnúť uvedené pravidlá a chybu v tom neurobiť, a to pri výnimke s osobnými zámenami, na čo zvlášť ešte raz upozorňujeme.

Dr. Ferdinand Buffa

V San Juan se mluví španělsky. Portorikánci nemilují Yenkee a proto anglicky mluví s nechutí a to jen v úradech a vелkých obchodech. Ale z nutnosti tento jazyk ovládají. Na rušných ulicích města je možno potkat všechny odstiny lidské rasy. Zdá se, že všechny lidské rasy tu žijí v souladu. Samozřejmě to je pouze zdání.

V přístavu je živý ruch. Je polovina prosince, kupci se připravují na svátek Božího narození. Za námi stojí norská loď s nákladem vánocných stromků. Panuje přítom horečnatý spěch, protože stromčeky je třeba rozvést nejenom v Porto Rico, ale i na sousední ostrově. Vedle již čekají na tento náklad: ne příliš prásná „Venuše“ pod vlajkou Dominikánské republiky, moderní motorová kuibánská loď a malá „Mary“. „Mary“ nemá sice vztyčenou vlajku, ale v nápisu lodi jsou písmena V.I. co znamená Virgin Islands — Dívčí ostrov.

To jsou velmi divné ostrovky... Je jich několik set rozseto hustě na jihovýchod od Portorica, uprostřed korálových skal a útesů. I nejlepší námořník může v labirintě těchto ostrůvků ztratit hlavu. Rozdělili se o ně Angličané, Francouzi, Holanďané a Američané. Nebylo by lehké spočítat tu všechny lidské rasy a jazyky. Na několika ostrovech panuje nedlitolelně dánština, a vesnice a městečka vypadají právě tak, jako by sem byly přeneseny

z Jutského poloostrova. Právě tyto ostrovy koupili od Dánů Američané. Jedeme-li jedinou cestou po St. Martinu, půl auta cestuje na administrativní území Holanďanů a půl na francouzském území. Z levé strany se kupuje benzín za franky a z druhé za guldeny, nebo obráceně. Vůbec je tu hodně podivných věcí, ale vraťme se k „Mary“.

Je to jednodostojná plachetnice o něco málo větší než baltická rybářská loď. Hnedá, špinavá plachetnice stojí se splíhlými plachtami. Na přídi připravuje silná černoška v červených, vlnajících se šatech oběd pro posádku v jednom hrnci, záveseném na trňožce nad ohništěm jako nad tábory v lese. Kupodivu, že se dřevěná lodka od toho nezapálí. Na zádi, opíráje se o silné kormidlo, sedí v kajutě kapitán. Podle barev pleti je lehké poznat, že je to Indián. Dolíčkovatý, opuchlý obličej. Jeho černé oči jsou pohyblivé a pronikavé. Posádka, v počtu třech černošů, zálitých potem, se dře s vykládáním železa. Kapitán křikem pobízí své lidi. Jemu horké slunce neškodí. V jednom okamžiku mne zpozoroval. Španělsky mne zve na loď.

— Ne, děkuji — odpovídám, pospíchám do města.

Zcela blízko stojí moje loď, obávám se, aby mi neoplatil návštěvu. Nechávám za zády exotickou „Mary“ a jdu do nejbližšího baru ochladit se Coca-Colou.

RADY ROL'NÍKA

Končí posledné obsypávanie zemiakov pred ich kvitnutím.

Pokračuje v stavbách a opravách.

Vetrá chlievy, najmä ak je v nich stále dobýtok.

Bieli sýpkы, pozapcháva všetky škáry a stále vetrá.

Pripárai voz na zvážanie sena, ktorý už ostane aj na zvážanie obilia.

Kontroluje porasty a mechanicky ničí burinu. Dokončí jednotenie repy, ktoré robí na vzdialenosť 20–25 cm. Plečkuje mimo riadkov, odstraňuje burinu, príhoduje na list a to dusíkatý hnojivom alebo močovkou.

Ked' začnú kvitnúť hlavné trávy, začne košiť. Včasou kosou získava dostatok kvalitného sena. Trávy sušia na sušiakoch, ktoré vystavujú v zime. Zabráni tým otruseniu lístkov, ktoré obsahujú najviac bielkovín. Po zbere sena pohnúť lúky umelými hnojivami a močovkou.

Co najviac využíva príaznivé podmienky pastevného obdobia, aby sa dosiahla vysoká dojnosť a vysoké váhové prírastky u mladého dobytka. Dba na dodržanie plánu pasenia.

V ovocnej záhrade sa nám už objavujú prvé plody, dozrejú čerešne. Stromy treba prihnoiť, nielen aby mohlo ovocie dobré narásť, ale, aby mohlo odolávať napadnutiu škodcami.

JAN MAGIERA

RADY LEKÁRA

Hnisanie očí môže byť spôsobené celou radou

- 1) bacílový zápal spojiviek,
- 2) zápal spojiviek spôsobený cudzím telesom,
- 3) opätnový zápal spojiviek, ktorý má vplyv na zápalné stavby umiestnené po stranach np.: pri zápalných dutinách, nádchach, zápalach sлизného vačku, ktorý najčastejšie podlieha opätnovnému zápalu.

Zistenie zápalu spojiviek je jednoduché. Vo väčšom alebo menšom meritu očervenajú očné bulvy a viečka pri súčasnom hnisaní, najmä po noci, spôsobujúcim zlepovanie sa viečok.

Zanedbávanie liečenia zvlášť vtedy, keď ide o zápal spôsobený baktériami môže viest v strate zraku.

Niekteré prípady sú zvlášť nebezpečné ako kavapkový zápal spojiviek, hubový alebo trachomický.

Liečenie harmončekom obyčajne neúčinkuje, je účelnejšie umývanie 25% bôrovou kyselinou. Čo lepšie je používanie 5% sulfathiazolovej kvapky alebo penicilínovej kvapky (50.000 jednotiek penicilínu rozriedime v 5 cm³ vody dvakrát destilované) a kvapkámie niekoľkokrát denne. Ked' zápal spojiviek sa predĺžuje, môžeme sa utieť ku kavapnutiu 1–2 kvapiek lapišu a hned potom rýchle a dôkladne umýveme oči destilovanou vodou.

Zvlášť nebezpečný je kavapkový zápal spojiviek, ktorý môže v krátkom čase spôsobiť stratu zraku, preto kavapkanie penicilínových kvapiek alebo lapišového roztoku nemluvňatám do očí je nutné.

DR. B. RYBAK

GAZDINKA RADÍ

HOUBY V NAŠI KUCHYNI.

Jednoho dne se roznese zpráva: „Už rostou“. Pro houbaře je to chvíle, na ktorou netrpáli čekali po celý rok, pre hospodiny pak príležitosť k tomu, aby pokrmy z hub obhaliťi jídelní listek. Presto, že v našich lesích roste mnoho set druhov hub, upravujeme jen takové, ktoré bezpečne známe. Upravujeme je pokud možno čerstvě, nikdy nepoužívame hub starých, rozmeklých alebo zapatených. Houby sa nás většinou podávají dušené se smetanou, nebo také smažené s vajíčky, ale je možné je upravit na mnoho různých způsobů. Uvádíme některé méně známé predpisy.

RYZCOVÁ POLEVKÁ:

Očistěný ryzce vložíme do vařící vody a uvaříme do měkká. Odvádeme, případně ještě sváříme, aby polévka nebyla vodnatá, osolíme a zahustíme zlatou máslovou jíškou. Podáváme s osmaženou houskou. Polévka chutná jako hovězí. Ryzce maložíme do octa.

ZAPEČENÉ HOUBY S BRAMBOREM:

Očistěné houby nakrájíme na plátky, vložíme na rozpálený tuk, osolíme, přidáme špetku kmínku a udušíme ve vlastní šťávě do měkká. Uvařené, prochládě brambory oloupeme, nakrájíme na plátky. Nádobu (rendlík, ohnivzduornou misu, pe

EPIDEMIE TALÍŘU

(2)

Obdrželi jsme od našich čtenářů řadu otázek, jak je to opravdu s létajícími talíři? Odpovídáme tímto článkem, který je složen z úryvku knihy Willy Leye „Satellites, rockets and outer space“ (Družice, rakety a kosmický prostor).

Během posledních 10 let jsem často slyšel, že je škoda námahy a peněz na kosmické lety, že obyvatelé jiných planet dávno mohou a uviděl „létající talíř“. Letěl za našim letadlem a bylo to tu to otázku vyřešili — jejich dopravní prostředky jsou „létající talíře“. Jestliže my tu na Zemi budeme hodně prozradit nám snad některá svá tajemství.

Asi před 5 lety, při přeletu z New Yorku do Dallasu, jsem sám uviděl „létající talíř“. Letěl za naším letadlem a bylo to opravdu velmi zajímavé. „Talíř“ měl v průměru asi 30 m, do očí bil jeho klasicky okrouhlý tvar a duhový obvod. „Udržoval krok“ s naším DC-6 a zdalo se, že se přesouvá podél vrcholků mraků, které pluly asi 700 m pod námi. Uprostřed bílého disku — „létajícího talíře“ — jsem viděl něco temného. Byl to stín našeho letadla...

Tento úkaz nazývají fyzikové „glorie“. Ukazuje se tehdy, když je slunce vysoko a letadlo letí nad mraky. Vrstva mraků musí být řídká. Jestliže je hustá, vidíme pouze stín letadla, takový jako je stín, který vrhá letadlo na zem. Když jsem potom čekal na zavazadlo, slyšel jsem, jak jeden cestující říkal své ženě: „Půl hodiny nás pronásledoval létající talíř“. Asi tak za rok jsem projížděl v blízkosti St. Louis. Uviděl jsem jiný druh „létajícího talíře“. Čekal jsem na nástupiště a dívval jsem se na jasné zářící Venuši. Vzpomel jsem si, jak mi můj přítel, důstojník leteckého výpravěl, že se nikdy nemáhal pozorovat „létající talíř“ jestliže svítila večeřnice. I když telefonická zpráva byla velmi zajímavá. Věc se naopak stávala velmi příznačnou, když svítila jítřenka. Velmi jsem se tomu divil, avšak ve vlaku jsem změnil názor. Nebe bylo úplně černé a Venuše svítila stále jasněji. Vlak jel rovno a večeřnice jako by se pohybovala v přímé čáře s námi. V pevné chvíli nás vlak mírným obloukem změnil směr jízdy. Venuše zůstala vzadu. Další zátočina a vlak jel původním směrem. A teď si mnozí cestující myslí, že vidí „létající talíř“. Jasné světlo na obloze nás dohonilo a hrálo si na „honěnou“ s naším vlakem.

Mezi báchorami o „létajících talířech“ jsou t.z.v. klasické případy, o kterých snad každý slyšel. Tak např. Arnold Kenneth odkryl talíře, když se vracel autem z obchodní cesty. Bylo to 24. června 1947. Nejdřív myslil, že jsou to nové letecké modely USA. A vlastně on dal jmeno této různým úkazům, nebo jak býchom to nazvali, když vyprávěl — „letěly jako talíře, hozene do vody“.

Druhý případ se stal o půl roku později. Z letecké základny u Louisville v Kentucky byl také pozorován „létající talíř“. Právě přiletěly 4 sthaňky a tak dostaly rozkaz, aby důkladně

prozkoumaly záhadný předmět. Vedoucí letky, kapitán Mantell klesl při honičce příliš nízko a nastoupila katastrofa, ostatní piloti tak tak, že přistáli, měli už totíž prázdné nádrže na pohonné látky.

Podobný je případ Gormana, který se stal ve Fargo v 1948. Když se večer Gorman vrácel do základny na svém stroji F-51 a spojil se s letištěm aby mohl přistát, obdržel rozkaz přistávat po letadle Piper Cub. V zápatí uviděl světla tohoto letadla a také světla druhého stroje, který se vynořil ze tmy po pravé straně. Později zjistil, že zdrojem světla není letadlo. Chtěl se samozřejmě přesvědčit, z čeho světlo vyzáraje, svedl nad letištěm zarytý vzdušný boj, ale nic konkrétního nemohl později říci.

Opravdová záplava zpráv o podobných zjevech vzbudila zájem leteckých sil USA. Byly zahájeny pečlivé a systematické výzkumy. Veřejnost chtěla slyšet oficiální výrok. Lidé, kteří nejvíce věděli, protože znali výsledky výzkumu, mlčeli, neměli prostě vyhnaněný názor na celou věc. Na jejich omluvu musím říci, že nedostatek objektivních dokladů, potvrzujících existenci létajících talířů, nedokáže, že nebyly pozorovány zajímavé, někdy nevysvětlitelné úkazy.

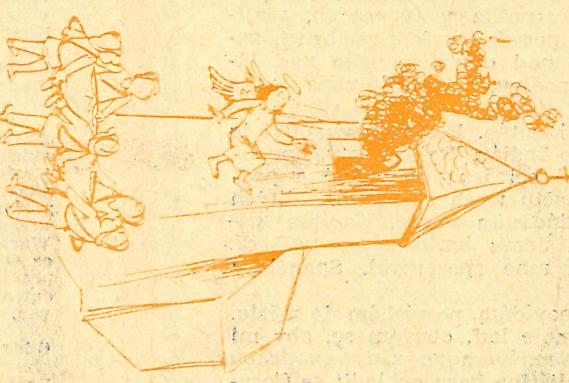
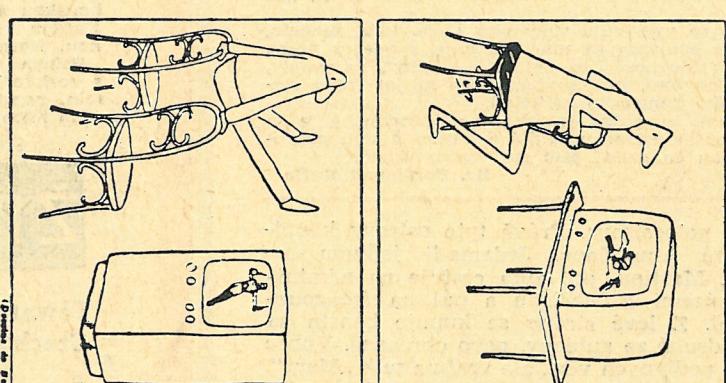
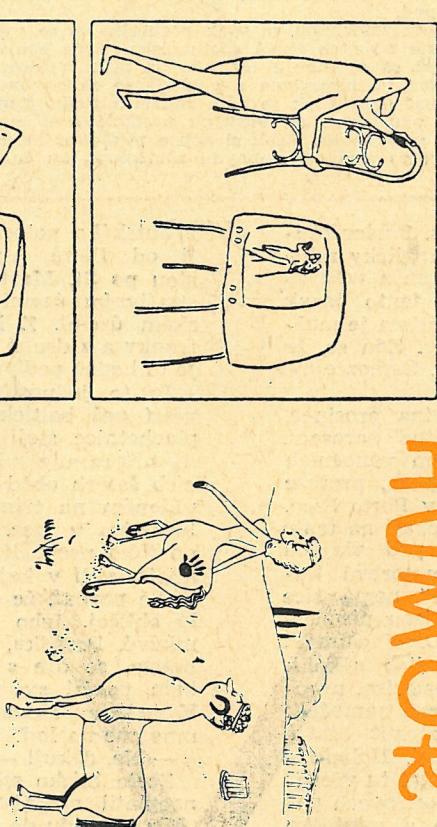
Major Donald E. Keyhoe v knize „The Flying Saucers Are Real“, která byla vydána v 1950 r., analyzuje jednotlivé zprávy, které se týkají „létajících talířů“. Jeho konečný úsudek zní: létající talíře jsou dopravní prostředky obyvatel jiných planet... Keyhoe mi bude určitě mit za zlé, když budu tak smělý a prohlásím, že tento nápad vzal z fantasticko-vědecké literatury. Tato myšlenka vznikla na základě federace obývaných planet naší galaktie. Jsou dvě základní variace této domněnky. První mluví o daleké budoucnosti a tvrdí, že kolébkou Galaktické Unie je Země. Druhá zase říká, že Země není ještě tak daleko ve svém rozvoji, aby se mohla stát členem této Unie, nebo aby o ní všechno věděla. Země však může být pozorována a mohlo by se s ní případně počítat jako se členem Unie nebo dokonce potencionálním protivníkem.

Dříve než Keyhoe, uveřejnil svou knihu Frank Scully. Nazval ji „O fakttech“ a popsal v ní „létající talíře“, které byly zmíneny v katastrofě nad Arizonskou prérií. Posádku při tvořili malí, zelenaví človíčkové, asi 60 cm vysoci. Talíře při byly z kovu, který se netavil ani při teplotě 10.000°C. Scully se o tom všem dověděl od dvou lidí, prý velmi ceněných vědců. Později se ukázalo, že jeden byl majitelem obchodu s radiovými aparáty a druhý makér. A protože nikdy nebyly nalezeny pozůstatky žádného „talíře“, senzační vystoupení Scully nenašlo odpověď u veřejnosti.

HUMOR

„Kaktus“

KALENDÁŘ

SLNKO

Východ

1. Jún 3.21 hod.
MESIAC

Západ
1. Jún 9.30 hod.

15. Jún 23.48 hod.

JÚN MÁ 30 DNÍ

MESAČNÉ FAZY

Východ
Nový mesiac
Prvý štvrt

Východ
Spln mesiaca

Posledná štvrt

9.VI.
19.VI.
24.VI.
30.VI.

MYŠLENKY ZE SHAKESPEARA

Rozum a láska? Zřídka kdy se snoubí...
* * *
My muži v silbech velci jsme a v láce sasto mali
* * *

Kde muži výmluvnost nezmohla nictěho, tam ženská laskavost
své divy činila.
Svou upní odvahu na jeden pevný bod a všechno zdaří se.
Jak šťastní jsou, kdo znají vady své a napravit je mohou!